

Bijlage: rapport met de resultaten van de bevraging over de stageproblematiek in het hoger onderwijs

---

Inhoud

DEEL I: INSTELLINGEN	3
1 BEVRAGING	3
2 ALGEMEEN: WELKE OPLEIDINGEN ANTWOORDDEN OP DE BEVRAGING?	5
2.1 AANTAL INSTELLINGEN	5
2.2 AANTAL OPLEIDINGEN	5
3 KNELPUNTEN GERAPPORTEERD DOOR DE INSTELLINGEN	14
3.1 KNELPUNTEN UIT DE REGELGEVING	14
3.1.1 Knelpunten uit de Vlaamse regelgeving	14
3.1.2 Knelpunten uit de federale regelgeving	25
3.1.3 Knelpunten uit de Europese regelgeving	34
3.1.4 Knelpunten uit conflicterende regelgeving	38
3.2 KNELPUNTEN OP HET VLAK VAN BESCHIKBARE STAGES	42
3.3 KNELPUNTEN VAN ADMINISTRATIEVE AARD	58
3.4 KNELPUNTEN VAN LOGISTIEKE AARD	72
3.5 KNELPUNT: KOSTEN VOOR STUDENTEN	82
3.6 KNELPUNTEN VAN ONDERWIJSKUNDIGE AARD	84
3.7 KNELPUNTEN OP HET VLAK VAN KWALITEITSZORG	90
3.8 ANDERE KNELPUNTEN DIE OPLEIDINGEN RAPPORTEREN	96
3.9 INTERNATIONALE STAGES	97
4 OPLOSSINGEN VOORGESTELD DOOR DE RESPONDENTEN	98

DEEL II: STUDENTEN	101
1 BEVRAGING	101
2 WIE ANTWOORDDE OP DE BEVRAGING?	102
3 GERAPPORTEERDE KNELPUNTEN DOOR STUDENTEN	103
DEEL III: SECTOREN	106
1 BEVRAGING	106
2 WELKE SECTOREN ANTWOORDDEN OP DE BEVRAGING?	107
3 GERAPPORTEERDE KNELPUNTEN DOOR DE SECTOREN	108
3.1 KNELPUNTEN IN DE REGELGEVING (VLAAMSE, FEDERALE, EUROPESE, CONFLICTERENDE)	108
3.2 KNELPUNTEN OP HET VLAKE VAN BESCHIKBARE STAGES	108
3.3 KNELPUNTEN VAN ADMINISTRATIEVE AARD	108
3.4 KNELPUNTEN VAN LOGISTIEKE AARD	109
3.5 KNELPUNTEN OP HET VLAKE VAN KOSTEN	109
3.6 KNELPUNTEN VAN ONDERWIJSKUNDIGE AARD	109
3.7 KNELPUNTEN OP HET VLAKE VAN KWALITEITSZORG	109
3.8 ANDERE KNELPUNTEN	109

DEEL I: instellingen

1 Bevraging

- Selecteer het studiegebied voor de universiteiten:
- Selecteer het studiegebied voor de hogescholen:
- Aantal ingeschreven studenten in opleiding met stage in opleidingsprogramma (2012-2013):
- Aantal studiepunten stage in het modeltraject:

1.1 VRAAG 1

Welke knelpunten worden in uw opleiding ervaren bij stages?

Geef ook kort aan om welke knelpunten het dan precies gaat (max. 150 woorden). Indien u knelpunten ziet voor bepaalde groepen van studenten zoals werkstudenten, gelieve dit dan ook te vermelden.

1.1.1 Knelpunten uit de Vlaamse regelgeving: *

ja/nee omschrijf:

1.1.2 Knelpunten uit de federale regelgeving: *

ja/nee omschrijf:

1.1.3 Knelpunten uit de Europese regelgeving: *

ja/nee omschrijf:

1.1.4 Knelpunten uit conflicterende regelgeving: *

ja/nee omschrijf:

1.1.5 Knelpunten op het vlak van beschikbare stages: *

ja/nee omschrijf:

1.1.6 Knelpunten van administratieve aard: *

ja/nee omschrijf:

1.1.7 Knelpunten van logistieke aard: *

ja/nee (vervoer, beschikbaarheid van materiaal, ...) omschrijf:

1.1.8 Knelpunten op het vlak van kosten voor studenten: *

ja/nee omschrijf:

1.1.9 Knelpunten van onderwijskundige aard: *

ja/nee (evaluatie, opvolging, feedback, professionalisering van begeleiders, ...) omschrijf:

1.1.10 Knelpunten op het vlak van kwaliteitszorg: *

ja/nee (communicatie met stageplaatsen, ...) omschrijf:

1.1.11 Andere knelpunten: *

ja/nee omschrijf:

1.2 VRAAG 2

Welke knelpunten worden ervaren bij internationale stages?

1.3 VRAAG 3

Voor welk knelpunt zie je een haalbare oplossing op korte termijn?

Geef hieronder eventueel extra commentaar bij de vragenlijst

(max. 150 woorden):

2 Algemeen: welke opleidingen antwoordden op de bevraging?

2.1 Aantal instellingen

19 instellingen werkten mee

2.2 Aantal opleidingen

Tabel 1 – Aantal antwoorden op de bevraging per soort opleiding

Professioneel gerichte bacheloropleiding (PBA)	64
Academisch gerichte bacheloropleiding (ABA)	15
Bachelor na bachelor (BANABA)	1
Master na master (MANAMA)	13
Masteropleiding (MA)	48
Specifieke lerarenopleiding (SLO)	3
Totaal	144

Tabel 2 - Aantal antwoorden op de bevraging vanuit de universiteiten, per studiegebied

Archeologie en kunstwetenschappen	1
Diergeneeskunde	1
Economie en toegepaste economische wetenschappen	4
Farmaceutische wetenschappen	5
Geneeskunde	24
Geschiedenis	1
Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht	3
Lichamelijke opvoeding, revalidatiewetenschappen en kinesitherapie	3
Politieke en sociale wetenschappen	5
Psychologische en pedagogische wetenschappen	2
Rechten, notariaat en criminologie	3
Taal- en letterkunde	1
Tandheelkunde	2

Toegepaste wetenschappen	5
Toegepaste biologische wetenschappen	1
Wetenschappen	9
Totaal	70

Tabel 3 - Aantal antwoorden op de bevraging vanuit de hogescholen, per studiegebied

Architectuur	2
Audiovisuele en beeldende kunsten	5
Gezondheidszorg	20
Handelwetenschappen en bedrijfskunde	15
Industriële wetenschappen	9
Muziek en dramatische kunst	3
Onderwijs	14
Sociaal agogisch werk	6
Totaal	74

Tabel 4 – Aantal opleidingen die antwoordden op de bevraging, per studiegebied, en precisering van de opleiding

Soort opleiding	Studiegebied	Opleiding	Aantal antwoorden op de bevraging
PBA	Architectuur	Interieurvormgeving	1
		Landschaps- en tuinarchitectuur	1
	Audiovisuele en beeldende kunsten	Film, TV, video	1
	Gezondheidszorg	Ergotherapie	2
		Optiek en optometrie	1
		Podologie	1
		Verpleegkunde	4
		Voedings- en dieetkunde	3
		Vroedkunde	5
		Logopedie	2
	Handelwetenschappen en bedrijfskunde	Accountancy en fiscaliteit	1
		Journalistiek	2
		Toerisme en recreatiemanagement	1
		BDM – afstudeerrichting marketing	1
		Bedrijfsmanagement	2

Soort opleiding	Studiegebied	Opleiding	Aantal antwoorden op de bevraging
		Communicatiemanagement	1
		Hotelmanagement	1
		Office management	5
		Retailmanagement	1
	Industriële wetenschappen	Vastgoed	1
		Biomedische laboratoriumtechnologie	1
		Bouw	1
		Elektromechanica	3
		Grafische en digitale media	2
	Onderwijs	Lerarenopleiding: kleuter	5
		Lerarenopleiding: lager	4
		Lerarenopleiding: secundair	5
	Sociaal-agogisch werk	Sociaal werk	4
		Sociale readaptatiewetenschappen	1
		Orthopedagogie	1
	TOTAAL PBA		64

Soort opleiding	Studiegebied	Opleiding	Aantal antwoorden op de bevraging
ABA	Audiovisuele en beeldende kunsten	Grafisch ontwerp	2
		Textiel ontwerp	1
		Kostuumontwerp	1
	Archeologie en kunstwetenschappen	Kunstwetenschappen en archeologie	1
	Farmaceutische wetenschappen	Farmaceutische wetenschappen	1
	Geneeskunde	Logopedische en audiologische wetenschappen	1
		Biomedische wetenschappen	1
		Geneeskunde	2
	Politieke en sociale wetenschappen	Politieke wetenschappen	1
		Criminologische wetenschappen	1
	Tandheelkunde	Tandheelkunde	1
	Wetenschappen	Biochemie en biotechnologie	1
		Geologie	1
	TOTAAL ABA		15

Soort opleiding	Studiegebied	Opleiding	Aantal antwoorden op de bevraging
Banaba	Gezondheidszorg	Creatieve therapie	1
	TOTAAL BANABA		1
MA	Architectuur en kunstwetenschappen	Architectuur	1
	Gezondheidszorg	Voedings- en dieetkunde	1
	Industriële wetenschappen	Industriële ingenieurswetenschappen	1
	Muziek en dramatische kunst	Muziek	2
	Archeologie en kunstwetenschappen	Archeologie	1
	Diergeneeskunde	Diergeneeskunde	1
	Economie en toegepaste economische wetenschappen	Bedrijfskunde en handelsingenieur	3
		Cultuurmanagement	1
	Farmaceutische wetenschappen	Farmaceutische zorg	3
		Geneesmiddelenontwikkeling	1
	Geneeskunde	Seksuologie	1
		Logopedische en audiologische wetenschappen	2
		Biomedische wetenschappen	2

Soort opleiding	Studiegebied	Opleiding	Aantal antwoorden op de bevraging
		Geneeskunde	4
		Revalidatiewetenschappen en kinesithérapie	1
	Lichamelijke opvoeding	Revalidatiewetenschappen	2
		Erasmus mundus adapted physical activity	1
	Politieke en sociale wetenschappen	Communicatiewetenschappen	2
		Overheidsmanagement	1
	Psychologische en pedagogische wetenschappen	Psychologie	1
		Pedagogische wetenschappen	1
	Rechten, notariaat en criminologie	Rechten	1
	Taal- en letterkunde	Bedrijfscommunicatie	1
	Tandheelkunde	Tandheelkunde	1
	Toegepaste biologische wetenschappen	Bio-ingenieur	1
	Toegepaste wetenschappen	VLITS	1
		Ingenieurswetenschappen	3
	Wetenschappen	Geografie	1

Soort opleiding	Studiegebied	Opleiding	Aantal antwoorden op de bevraging
		Biologie	1
		Biochemie en biotechnologie	1
		Wiskundige informatica	1
		Chemie	1
	Godsgeleerdheid, godsdienswetenschappen en kerkelijk recht	Wereldgodsdiens, interreligieuze dialoog en religiestudie	1
		Godsgeleerdheid en godsdienswetenschappen	1
	TOTAAL MA		48
MANAMA	Geneeskunde	Huisartseneeskunde	2
		Arbeidseneeskunde	2
		Hoortoestelaanpassing	1
		Specialistische klinische training	1
		Algemeen tandarts	1
		Specialistische geneeskunde	1
		Jeugdgezondheidszorg	1
		Verzekeringeneeskunde	1

Soort opleiding	Studiegebied	Opleiding	Aantal antwoorden op de bevraging
	Geschiedenis	Archivistiek	1
	Rechten, notariaat en criminologie	Sociaal recht	1
	Godsgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht	Godsgeleerdheid, godsdienstwetenschappen	1
	TOTAAL MANAMA		13
SLO		Muziek	1
		Kunsten	1
		XXX	1
	TOTAAL SLO		3

3 Knelpunten gerapporteerd door de instellingen¹

3.1 Knelpunten uit de regelgeving

3.1.1 Knelpunten uit de Vlaamse regelgeving

Tabel 5 – Aantal opleidingen dat knelpunten uit de Vlaamse regelgeving rapporteert, per soort opleiding

Professioneel gerichte bacheloropleiding	18
Academisch gerichte bacheloropleiding	3
Masteropleiding	8
Master na master	9
Specifieke lerarenopleiding	1
Totaal	39

---

¹ Knelpunten werden opgenomen zoals de respondenten ze ingegeven hebben. Dubbels werden niet opgenomen. Sommige aangegeven knelpunten werden samengenomen.

Tabel 6 – Professioneel gerichte bacheloropleidingen die knelpunten in de Vlaamse regelgeving rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
Gezondheidszorg	Vroedkunde	5	938	58 - 71	<p>1) een opleiding van 3 jaar is tekort om alle verrichtingen tijdens stage te kunnen presteren zodat voldaan wordt aan de Europese Richtlijnen.</p> <p>2) Er is geen instroomregulering mogelijk waardoor een wanverhouding studenten/stageplaatsen aanwezig is.</p>
	Verpleegkunde	1	365	51	<p>1) Afschaffen afstudeerrichtingen in basisopleiding (specialisatie) maar geen subsidiëring postgraduat</p> <p>2) Geen kans om vrij banaba's in te richten (rationalisering)</p>
Handelswetenschappen en bedrijfskunde	BDM – afstudeerrichting marketing	1	75	17	Sommige werkstudenten moeten (tijdelijk) ontslag nemen om hun stage in een marketingomgeving te kunnen doen

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
Industriële wetenschappen	Biomedische laboratoriumtechnologie	1	30	23	De stage is nu 14 weken. Bedrijven vragen dikwijls langere stages. Dit is momenteel onmogelijk. De professionele bachelor opleiding is 180 studiepunten en 3 jaar. Het is onmogelijk om de studenten de nodige kennis en vaardigheden bij te brengen en ondertussen de stage uit te breiden. We zien nu Engelse en Nederlandse studenten als stagiair op bedrijven verschijnen. Zij kunnen immers een veel langere stage doen. Een oplossing zou kunnen zijn om de opleiding met een half jaar te verlengen.
Onderwijs	Kleuter onderwijs	2	500	45	Er zijn in de basisscholen geen schoolmentoren meer. De directie is vaak contactpersoon maar heeft ook nog veel andere taken. Bovendien kunnen klasmentoren niet altijd klasvrij gemaakt worden voor feedbackgesprekken met studenten OF om infonamiddagen in de opleidingsinstelling bij te

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
					wonen. Het uitbouwen van een degelijke structurele samenwerking met mentoren is heel moeilijk omdat mentoren onvoldoende gewaardeerd worden (qua tijdsinvestering)
	Lager onderwijs	2	1300	32 - 60	1) De regelgeving inzake gezondheidstoezicht creëert onnodige administratieve last. 2) Mentorenvorming opnieuw invoeren waardoor vrijgestelde mentoren stagiairs kunnen opvangen binnen de filosofie van de maatschappelijke plicht!
	Secundair onderwijs	3	1572	45	1) Het vinden van een stageplaats geeft bijkomende stress voor de studenten. Door het wegvallen van het mentorschap ondervinden veel scholen het begeleiden van stagiairs als bijkomende taakbelasting. Daarom nemen ze niet steeds stagiairs aan.

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
					2) Beperkt aantal stageplaatsen in Vlaamse secundaire scholen 3) Er is geen regelgeving voor de secundaire (of lagere) scholen m.b.t. het opnemen van de begeleiding van stagiairs uit de lerarenopleiding.
Sociaal agogisch werk	Sociale Readaptatiewetenschappen: kinderen, jongeren en welzijn	1	280		Validering van diploma's, attesten als bewijs van gevolgde opleiding
	Orthopedagogie	1	549	36	Vergaande flexibilisering
	Sociaal Werk	1	536	30	Stage omvat vaak een groot aantal studiepunten. Het al dan niet slagen heeft grote impact op het leerkrediet. Een stage in de Waalse Gemeenschap werd door de Vlaamse regelgeving bemoeilijkt.

Tabel 7 - Academisch gerichte bacheloropleidingen die knelpunten in de Vlaamse regelgeving rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
Tandheelkunde	Tandheelkunde	1	70	3	Verskil in regelgeving tussen Vlaanderen en Wallonië voor instroom/uitstroom van Bachelor/Master studenten tandheelkunde. Wetteksten spreken vaak van stagegever en stagiair. Wie is de stagegever: arts, ziekenhuis/instelling, faculteit? Graag verduidelijking.
Geneeskunde	Geneeskunde	1	403	7	Wetteksten spreken vaak van stagegever en stagiair. Wie is de stagegever: arts, ziekenhuis/instelling, faculteit? Graag verduidelijking. Waar ligt de verantwoordelijkheid van de Faculteit bij de wettelijke bepalingen?
	Logopedische en audiologische wetenschappen	1	100	7	Wetteksten spreken vaak van stagegever en stagiair. Het is niet altijd duidelijk wie de officiële stagegever is: arts, ziekenhuis/instelling, faculteit? Wat is de rol van het ziekenhuis? Een stagebegeleider heeft immers een zelfstandig statuut, werkzaam in een kader (het ziekenhuis). De rol/verantwoordelijkheid van de Faculteit wordt in wetteksten vaak niet erkend in stagecontexten.

Tabel 8 - Masteropleidingen die knelpunten in de Vlaamse regelgeving rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
Muziek en dramatische kunst	Muziek, optie muziektherapie	1	13	23	Teveel administratief werk ivm verzekeringen
Lichamelijke opvoeding, revalidatiewetenschappen en kinesitherapie	Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie	1	135	28	Geen stage mogelijk tijdens vakantieperiodes
Tandheelkunde	Tandheelkunde	1	67	18	Verschil in regelgeving tussen Vlaanderen en Wallonië voor instroom/uitstroom van Bachelor/Master studenten tandheelkunde. Wie is stagegever: het ziekenhuis, de Faculteit, de stageleider? Wat is wiens verantwoordelijkheid?
Toegepaste wetenschappen	Burgerlijk ingenieur en burgerlijk ingenieur-architect	1	220	6	Gezondheidstoezicht (invullen documenten loopt dikwijls vertraging op, waardoor controle niet meer tijdig mogelijk is), vaccinaties voor buitenlandse stages worden niet gesubsidieerd en zijn op kosten van de studenten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
Geneeskunde	Logopedische en audiologische wetenschappen	1	100	17	Wetteksten spreken vaak van stagegever en stagiair. Wie is de stagegever: arts, ziekenhuis/instelling, faculteit? Graag verduidelijking en ook over de rol van de Faculteit in alle wettelijke bepalingen
	Biomedische wetenschappen	2	139	5 - 6	Wetteksten spreken vaak van stagegever en stagiair. Wie is de stagegever: arts, ziekenhuis/instelling, faculteit? Graag verduidelijking. de verantwoordelijkheid van Faculteit wordt in veel wetteksten niet beschreven.
	Geneeskunde	1	819	73	Wetteksten spreken vaak van stagegever en stagiair. Wie is de stagegever: arts, ziekenhuis/instelling, faculteit? Graag verduidelijking. de verantwoordelijkheid vande Faculteit wordt in veel wetteksten niet beschreven.

Tabel 9 – Specifieke lerarenopleidingen die knelpunten in de Vlaamse regelgeving rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
Onderwijs	Specifieke lerarenopleiding Kunsten	1	112	23 - 24	<ol style="list-style-type: none"> 1) Stopzetting financiering stagementoren 2) Ontoereikende financieringsregeling, afschaffing van het mentorschap hypothekeert de bereidheid van stagescholen tot het aanvaarden van stagiairs, het engagement voor begeleiding van de stagiairs, de kwaliteit van de begeleiding van de stagiairs

Tabel 10 – Master-na-masteropleidingen die knelpunten in de Vlaamse regelgeving rapporteren, met explicitering van die knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
Geneeskunde	Arbeidsgeneeskunde	2	26	6 - 12	<ol style="list-style-type: none"> 1) Wetteksten spreken vaak van stagegever en stagiair. Wie is de stagegever: arts, ziekenhuis/instelling, faculteit? Graag verduidelijking. Ook de rol/verantwoordelijkheid van de Faculteit wordt in wetteksten vaak niet erkend in stagecontexten.

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
					2) De preventieve geneeskunde waartoe arbeidsgeneeskunde behoort, wordt geregeld door de Vlaamse Regering terwijl de erkenning tot specialist onder de federale valt.
	1) Specialistische geneeskunde 2) Huisartsen-geneeskunde 3) Verzekerings-geneeskunde 4) Hoortoestel-aanpassingen	4	487	5 - 22	Wetteksten spreken vaak van stagegever en stagiair. Wie is de stagegever: arts, ziekenhuis/instelling, faculteit? Graag verduidelijking. Ook de rol/verantwoordelijkheid van de Faculteit wordt in wetteksten vaak niet erkend in stagecontexten.
	Master in de jeugdgezondheidszorg	1	12	8.5	De Vlaamse regelgeving voorziet in specifieke bekwaamheidsvereisten voor medewerkers in een centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB). Met name artsen moeten beschikken over een diploma master in jeugdgezondheidszorg. Voor tewerkstelling in een consultatiebureau (CB) van Kind en Gezin bestaat geen wettelijke bekwaamheidsvereiste behalve diploma arts, wel de aanbeveling tot volgen van een deel van de masteropleiding jeugdgezondheidszorg. Naar analogie met artsen-specialisten (ASO) en huisartsen in opleiding (HAIO) is voor jeugdartsen in opleiding geen systeem van erkende

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
					stageplaatsen en vergoeding van stagiairs en stagemesters voorzien. Stage moet dus in combinatie met eigen werk georganiseerd worden.
	1) Specialistische klinische training in de parodontologie/orthodontie/restauratieve/endodontie en kindertandheelkunde 2) Algemeen tandarts (klinische stage)	2	87	45 - 105	1) Verschil in interpretatie en toepassing van de regelgeving aangaande het Stagejaar Algemeen Tandarts tussen Vlaanderen en Wallonië (minder nauw opgevolgd in Wallonië). 2) Verschil in regelgeving tussen Vlaanderen en Wallonië voor instroom/uitstroom van Bachelor/Master studenten tandheelkunde. 3) Ontbreken van een Interuniversitair Centrum Tandartsen Opleiding, naar analogie van het ICHO vzw (Interuniversitair Centrum Huisartsen Opleiding). 4) Onduidelijkheid van het statuut voor de stagiair die een deel van stage doet in Universitaire Ziekenhuis instelling.

3.1.2 Knelpunten uit de federale regelgeving

Tabel 11 – Aantal opleidingen dat knelpunten uit de federale regelgeving rapporteert, per soort opleiding

Professioneel gerichte bacheloropleiding	15
Bachelor na bachelor	1
Masteropleiding	5
Master na master	2
Specifieke lerarenopleiding	1
Totaal	24

Tabel 12 – Aantal professioneel gerichte bacheloropleidingen die knelpunten rapporteren inzake federale wetgeving, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
Gezondheidszorg	Logopedie	1	88	27	Volgens het KB moet een student 600u stage doorlopen - 300u in het domein van de hoortoestelaanpassing - 300u in het domein van klinische audiometrie. Deze strikte verdeling bemoeilijkt de organisatie omdat dit voor elke student gegarandeerd moet worden.
	Verpleegkunde	2	715	51 - 60	<ol style="list-style-type: none"> 1) KB 78 geeft aan dat verpleegkundigen zorgkundigen moeten kunnen aansturen, doch in realiteit kan deze vaardigheid quasi niet geoefend worden op stage 2) Geen functiedifferentiatie tussen HBO-5 en bachelor verpleegkunde
	Voedingskunde en dieetkunde	3	159	23 - 29	<ol style="list-style-type: none"> 1) Verouderd onaangepast KB. Het werkveld is alvast veel breder dan in het KB wordt aangegeven. 2) In VDK worden minsten 600 u stage ingericht die voldoen aan federale regelgeving (KB 97 beroepstitel diëtist) in sectoren "klinische diëtetiek en diëtetiek voor collectiviteiten". Deze stages houden dus verband met paramedische beroepsuitoefening binnen brede sector gezondheidszorg. Bedoeling is ook dat studenten tijdens laatstejaarsstages de bij KB '97 geregelde technische prestaties op geneeskundig voorschrift en handelingen

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
					<p>waarmee een arts een diëtist kan belasten, in de meest authentieke leeromgeving namelijk bij de patiënt/cliënt kunnen observeren en oefenen. In Hogeschool Gent lopen studenten stage in semester 2 waarbij laatstejaars drie verschillende stageplaatsen/settings krijgen. Stages zijn in alle hogescholen met een opleiding voedings- en dieetkunde georganiseerd in dezelfde periode (na afwerken colleges). Gezondheidszorginstellingen en andere settings die in aanmerking komen als stageplaats binnen bij KB gemelde sectoren worden dus in dezelfde periode gevraagd als</p>
	Vroedkunde	5	938	58 - 71	<p>1) Waarom geraakt het KB niet ondertekend die de uitbreiding van de bevoegdheden voor de vroedvrouw wettelijk vastlegt?</p> <p>2) Probleem van de Bijzondere Beroepstitel in de neonatologie is niet toegankelijk voor vroedvrouwen. Dit creëert een financiële ongelijkheid op de werkvloer. Het zorgt er ook voor dat studenten verpleegkunde op neonatologie stage lopen en dit de plaatsen voor studenten vroedkunde</p>

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
					<p>vermindert. Afgestudeerde VPK hebben 4 jaar gestudeerd, vroedvrouwen 3 jaar voor dezelfde bevoegdheden</p> <p>3) Vroedvrouwen kunnen geen attest voor zorgkundige verkrijgen;</p> <p>4) Er zit geen vroedvrouw in de Federale Raad voor verpleegkundigen, omgekeerd is dit wel het geval. Dit heeft een invloed op besluitvorming die een invloed heeft op de vroedvrouw.</p> <p>5) Het klopt niet in de huidige regelgeving dat vroedvrouwen nog ingeschakeld worden als verpleegkundigen (medische aansprakelijkheid?)</p>
Handelswetenschappen en bedrijfskunde	BDM – afstudeerrichting marketing	1	75	17	Waarom zijn stages tijdens officiële vakantieperiodes niet toegelaten?
Onderwijs	Onderwijs: lager onderwijs	1	700	32	De regelgeving inzake gezondheidstoezicht creëert onnodige administratieve last.
Sociaal-agogisch werk	Sociaal werk	1	536	30	De arbeidsregelgeving zoals die zich vertaalt in de stagecontracten/medische onderzoeken/risicoanalyse...

Tabel 13 – Aantal ba-na-ba-opleidingen die knelpunten rapporteren inzake federale wetgeving, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
Gezondheidszorg	Creatieve therapie	1	34	9	Geen beroepserkenning want geen minimum aantal uren stage bepaald

Tabel 14 - Aantal masteropleidingen die knelpunten rapporteren inzake federale wetgeving, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
Farmaceutische wetenschappen	Farmaceutische zorg	1	161	35	Moeilijke verhouding tussen 'beroepsgerichte' en meer 'academische' competenties. Dit is in het bijzonder het geval in de masteropleiding Farmaceutische Zorg/ Geneesmiddelenontwikkeling met afstudeerrichting 'apothek'. Hierbij is het immers zo dat de beroepstitel 'Apotheker' automatisch samenhangt met het behalen van het universitair diploma. Wat met studenten die de 'academische' competenties verworven hebben, maar niet in staat blijken beroepsmatig te functioneren?

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
Geneeskunde	seksuologie	1	40	6	Het gebrek van erkenning van de klinische seksuologie als een apart gezondheidsberoep (een dossier dat politiek muurvast zit) is het wettelijk kader rond de stage onduidelijk en verwarrend.
Lichamelijke opvoeding, revalidatiewetenschappen en kinesitherapie	Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie	1	223	46	Verplicht aantal uren stage, limitering van het laten werken van stagiairs in zelfstandige praktijken
Tandheelkunde	Tandheelkunde	1	67	18	Verschil in regelgeving tussen Vlaanderen en Wallonië voor instroom/uitstroom van Bachelor/Master studenten tandheelkunde
Toegepaste wetenschappen	Ingenieurswetenschappen	1	11	6	Voorzien van werkpostfiche: zou vlotter moeten kunnen voor eenvoudige stages (werk achter een computer bijvoorbeeld.)

Tabel 15 – Aantal specifieke lerarenopleidingen die knelpunten rapporteren inzake federale wetgeving, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
Onderwijs	Muziek en dramatische kunst	1	61	24	Diploma leraar niet geldig in het andere landsgedeelte, bijvoorbeeld SLO dans studenten uit de Franstalige gemeenschap behalen het Nederlandstalige diploma, zijn dus tweetalig het diploma geldt niet en ze zouden worden onderworpen aan een taaltest

Tabel 16 – Aantal master-na-masteropleidingen dat knelpunten in de federale regelgeving rapporteert, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
Geneeskunde	Arbeidsgeneeskunde	1	6	6	<p>1) De erkenning als specialist in de arbeidsgeneeskunde na twee stagejaren, volgend op de masteropleiding, loopt bijzonder moeilijk. De erkenningscommissie werkt binnen het kader van de ziekenhuisgeneeskunde. De onderhandelingen over het uittekenen van het traject tot erkenning via 2 jaren stage zijn een groot probleem</p> <p>2) Geen vergoeding voorzien voor stagiairs en stagemeesters in de arbeidsgeneeskunde waardoor de stages in de praktijk gedaan worden tijdens de eigen werkzaamheden in een erkende dienst voor preventie en bescherming op het werk. Deze diensten beschikken meestal over één erkende stagemeester. Daar deze diensten nationaal georganiseerd worden, kan de erkende stagemeester onmogelijk dagelijks contact hebben met de stagiairs en wordt er de facto gewerkt met stagebegeleiders ter plekke. De erkenning van stagemeesters verloopt zeer moeilijk omwille van de onbekendheid met de organisatie van de arbeidsgeneeskunde</p>

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
					in België. Hierdoor zijn op dit moment een aantal stagemeesters niet meer erkend en zijn er stagediensten waar stagiairs werken zonder erkende stagemeester. De werkzaamheden verlopen zonder supervisie
	Verzekeringsgeneeskunde	1	7	5	Er is geen vergoeding voorzien voor stagiairs en stagemeesters in de verzekeringsgeneeskunde waardoor de stages in de praktijk gedaan worden tijdens de eigen werkzaamheden en zonder supervisie.(opleiding verzekeringsgeneeskunde)

3.1.3 Knelpunten uit de Europese regelgeving

Tabel 17 – Aantal opleidingen dat knelpunten uit de Europese regelgeving rapporteert, per soort opleiding

Professioneel gerichte bacheloropleiding	11
Masteropleiding	3
Master na master	5
Totaal	19

Tabel 18 – Aantal professioneel gerichte bacheloropleidingen die knelpunten inzake Europese regelgeving rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten in de Vlaamse regelgeving
Sociaal-agogisch werk	Sociaal werk	1	250	53	Validering van gevolgde opleiding/diploma's: equivalentie
Gezondheidszorg	Optiek en optometrie	1	110	23	Bij buitenlandse stage komt de looptijd van een Erasmusuitwisseling niet altijd overeen met andere Europese landen
	Verpleegkunde	2	715	51 - 60	<ol style="list-style-type: none"> 1) 2300u klinisch onderwijs (in 3 jaar onderwijs); geen aanvaarding van ECTS 2) Europa geeft aan dat 2400 uur klinisch onderwijs moet plaatsvinden, in alle domeinen van de verpleegkunde, niet te realiseren in 3-jarige opleiding
	Vroedkunde	5	938	58 - 71	Door het groot aantal studenten op stage verminderen de leerkansen en de verzadigde stagemarkt is het voor veel studenten niet mogelijk om te voldoen aan de eisen van Europa binnen de 3-jarige opleiding.
	Sociale readaptatiewetenschappen	1	250	53	Validering van gevolgde opleiding/diploma's: equivalentie
	Voeding en dieetkunde	1	38	29	Het Europees opleidingsprofiel (EFAD) plaatst de opleiding op 240 studiepunten met uitgebreidere stage, binnen ons werkveld is deze uitbreiding moeilijk realiseerbaar.

Tabel 19 – Aantal masteropleidingen die knelpunten uit de Europese regelgeving rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten uit de Europese regelgeving
Politieke en sociale wetenschappen	Communicatiewetenschappen	1	56	12	Er zou een forum moeten bestaan om bedrijven en onderwijsinstututen met elkaar in communicatie te treden, om alzo elkaars belangen en verzuchtingen toe te lichten.
Geneeskunde	Seksuologie	1	40	6	Er is een sterke lobby bezig om de 'seksuele geneeskunde' te erkennen als een geneeskundig specialisme; dat houdt potentieel een bedreigng in van het werk dat 'klinisch seksuologen' doen als een vorm van onwettige uitvoering van de geneeskunde....
Tandheelkunde	Tandheelkunde	1	67	18	Internationale instroom van tandartsen met buitenlands diploma en impact ervan op quota.

Tabel 20 – Aantal master-na-masteropleidingen dat knelpunten uit de Europese regelgeving rapporteert, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten uit de Europese regelgeving
Geneeskunde	<ol style="list-style-type: none"> 1) Specialistische klinische training in de parodontologie/orthodontie/restauratieve/endodontie en kindertandheelkunde 2) Algemeen tandarts 	2	87	45 - 105	Buitenlandse instroom van tandartsen vanuit de andere EU-landen en regelgeving over het te volgen stagejaar Algemeen Tandarts alvorens te kunnen functioneren als algemeen tandarts. Het stagejaar Algemeen Tandarts zou moeten verplicht worden zonder uitzondering. Internationale instroom van tandartsen met buitenlands diploma en impact ervan op quota.
	<ol style="list-style-type: none"> 1) Specialistische geneeskunde 2) Jeugdzorg 3) Huisartsengeneeskunde 	3	473	8.5 - 33	De verschillen tussen de manama huisartsengeneeskunde en specialistische geneeskunde. De ongelijkheid in België tussen ASO's (deel van financiering via B7 BFM beperkt tot opleidingsziekenhuizen) en HAIO's (deel van loon betaald door RIZIV) en binnen Europa (cfr de som beschikbaar voor ASO's in Nederland).

3.1.4 Knelpunten uit conflicterende regelgeving

Tabel 21 – Aantal opleidingen die knelpunten uit conflicterende regelgeving rapporteren, per soort opleiding

Professioneel gerichte bacheloropleidingen	8
Academisch gerichte bacheloropleidingen	1
Masteropleidingen	2
Master-na-masteropleidingen	1
Totaal	12

Tabel 22 – Aantal professioneel gerichte bacheloropleidingen die knelpunten uit conflicterende regelgeving rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten door conflicterende regelgeving
Gezondheidszorg	Vroedkunde	4	938	58 - 71	1) Verschil in opleidingsduur tussen Vlaanderen en Wallonië, alsook met andere Europese landen. 2) Verschil in bevoegdheden tussen Europese landen (ondanks Europese directive)
	Verpleegkunde	2	715	51 - 60	1) Bologna (met EVC-EVK) versus Europese richtlijn met 4600u / 2300u voltijds onderwijs en stage 2) Knelpunt Vlaams- Europees: Vlaams structuurdecreet geeft duidelijk verschil niveau 5 en 6 aan, doch gezien Europese richtlijn betreffende klinisch onderwijs is differentiatie in leermomenten op niveau 6 moeilijker; verschil in opleidingsduur vlaanderen- europa
Handelswetenschappen en bedrijfskunde	Office management	1	8	30	De betaling van de studenten. Frankrijk is verplicht om de stage studenten te betalen volgens hun arbeidswetgeving. In België is dat niet verplicht en heeft dat dan weer invloed op kinderbijslag e.d. Bovendien blijkt dit ook contractueel (=stagecontracten van de hogeschool) een heikel punt te zijn.
Onderwijs	Secundair onderwijs	1	930	30	Het organiseren van 45 studiepunten praktijk binnen de opleiding is decretaal verplicht, het opnemen van stagestudenten door de secundaire scholen is niet decretaal verplicht. Deze situatie veroorzaakt een conflict.

Tabel 23 – Aantal academisch gerichte bacheloropleidingen die knelpunten uit conflicterende regelgeving rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten door conflicterende regelgeving
Audiovisuele en beeldende kunst	Kostuumontwerpen	1	37	6	Gesubsidieerde gezelschappen benutten studenten als gratis werkracht

Tabel 24 – Aantal masteropleidingen die knelpunten uit conflicterende regelgeving rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten door conflicterende regelgeving
Toegepaste wetenschappen	Ingenieurswetenschappen	1	11	6	Sommige landen vereisen een werkvergunning voor niet-EU studenten
Geneeskunde	Seksuologie	1	40	6	Cfr. discussie over de aparte gezondheidsberoepen en de verhoudingen tussen geneeskunde, psychologie en seksuologie

Tabel 25 – Aantal master-na-masteropleidingen die knelpunten uit conflicterende regelgeving rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten door conflicterende regelgeving
Toegepaste wetenschappen	Stralingsfysica	1	70	60	Harmonisering Europese richtlijn en federale regelgeving voor medische stralingsfysica is nodig. Europa schrijft 2 jaar stage voor, federale wetgeving 1 jaar.

3.2 Knelpunten op het vlak van beschikbare stages

Tabel 26 – Aantal opleidingen die knelpunten op het vlak van beschikbare stages rapporteren

Professioneel gerichte bacheloropleidingen	39
Academisch gerichte bacheloropleidingen	7
Masteropleidingen	22
Master-na-masteropleidingen	8
Specifieke lerarenopleiding	3
Totaal	79

Tabel 27 – Aantal bacheloropleidingen die knelpunten op het vlak van beschikbare stages rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
Gezondheidszorg	Ergotherapie	1	140	42	De werkdruk op de werkvloer is de laatste jaren enorm gestegen. Interne hervormingen maken het voor de stagementoren niet langer mogelijk om studenten te begeleiden. Het is ook niet evident om anderstalige studenten geplaatst te krijgen.
	Podologie	1	101	30	De opleiding podologie is een vrije recente opleiding wat er voor zorgt dat er nog geen grote aantallen stageplaatsen zijn. Sinds een drietal jaar is het aantal inschrijvingen enorm gestegen, wat er voor zorgt dat collega's uit het werkveld overbevraagd zijn.
	Verpleegkunde	4	1993	43 - 71	<ol style="list-style-type: none"> 1) Veel studenten (stijgend aantal), weinig stageplaatsen voor eerstejaars, weinig stageplaatsen psychiatrie en pediatrie 2) Aangezien ziekenhuizen geen vergoeding krijgen voor stagebegeleiding, is het afhankelijk van de instelling wat de kwaliteit van de begeleiding en de leermomenten inhoudt. Zeker gezien het personeelstekort op vele plaatsen worden soms studenten geweigerd; differentiatie niveau 6 gebeurt onvoldoende op de werkvloer; een kwaliteitslabel van de overheid voor stageplaatsen zou interessant kunnen zijn

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
					3) Tekort aan stageplaatsen omwille van noodzaak om in alle domeinen stage te doen
	Voedings- en dieetkunde	3	159	23 - 29	<p>1) Verplichte klinische stage voor alle studenten in Vlaanderen en Wallonië;</p> <p>2) De stageplaatsen en mentoren zijn beperkt. Niet alle ziekenhuizen zijn bereid om stagiairs diëtisten te plaatsen. Bijvoorbeeld in Nederland levert het begeleiden van stagiairs accreditatiepunten op. Overheidsdiensten (FAVV) en voedingsbedrijven zijn niet altijd overtuigd van de meerwaarde van een stagiair.</p> <p>3) Werklast voor de stagementor is vrij hoog en deze wordt hier niet voor opgeleid en vergoed.</p>
	Vroedkunde	5	938	58 - 71	<p>1) Het aantal bevallingen in Vlaanderen is te laag om genoeg bevallingen te hebben voor het aantal studenten. Veel arts-assistenten, gynaecologen e.a. nemen de bevallingen weg bij de vroedvrouwen. De normale fysiologische bevallingen (waar een vroedvrouw voor bevoegd is) mogen zelfs niet meer gedaan worden door de vroedvrouwen. Elk ziekenhuis bepaalt zelf hoeveel</p>

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
					<p>studenten ze aanvaarden. Dit wisselt sterk.</p> <p>2) De begeleiding op stage vanuit de dienst is puur op goodwill van de mentoren (een betere ondersteuning zou welkom zijn om ze enthousiast te houden).</p> <p>3) Het is lastig om alle domeinen goed aan bod te laten komen bij alle studenten (bv. eerstelijnsstages zijn niet voor te rapen in België). Bijvoorbeeld stages gynaecologie: er zijn nog weinig zuivere gynaecologie afdelingen.</p> <p>4) Wij zijn de enige opleiding die alle diensten, afdelingen continu bezetten (dag, nacht, weekend, vakantie).</p> <p>5) Bezoek aan stageplaatsen vraagt veel tijd, onvoldoende ondersteuning om met nieuwe media aan stagebegeleiding te doen.</p>
	Logopedie en audiologie	2	378	27 - 28	<p>1) Er zijn amper voldoende stageplaatsen voor alle studenten. Audiologische diensten weigeren studenten om diverse redenen: zwangerschap, personeelwissels, verbouwingen, te druk, te uiteenlopende consultatie-uren, studenten van andere opleidingen, te</p>

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
					weinig tijd om echt te begeleiden, studenten die eerste stageperiode komen doen vragen te veel energie, past niet in het commercieel beleid... 2) Omdat er geen overaanbod is, is kwaliteitsbewaking zeer moeilijk toe te passen.
Handelswetenschappen en bedrijfskunde	Accountancy en fiscaliteit	1	110	9	Niet altijd genoeg beschikbare stages
	Journalistiek	1	54	12	Er zijn niet zoveel journalistieke redacties in Vlaanderen waar studenten goed begeleid worden en er zijn heel wat opleidingen Journalistiek die op hetzelfde moment stages in het programma voorzien.
	Office management	2	81	17 - 23	Naast de langere stages (3 maanden en meer) hebben we ook behoefte aan korte inloopstages van 1 week. Organisaties staan vaak weigerachtig tegenover deze kortere kennismakingen met het beroep of werkveld.
Industriële wetenschappen & technologie	Bouw	1	30	23	Moeilijk om Engelstalige stageplaatsen te vinden voor buitenlandse studenten.
	Elektromechanica	1	123	18	Beschikbare 'goede' stageplaatsen zijn zeer sterk gebonden a/d conjunctuur. in die zin ervaren wij dat vooral KMO's in deze geen

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
					lange termijn visie hebben. Ze werken pas mee en zijn vragende partij voor stagiairs als ze zelf kampen met wervingsproblemen. Idem voor wat betreft het deelnemen aan jury's.
	Biomedische laboratoriumtechnologie	1	18	14	Vele laboratoria waar onze studenten stage lopen zijn geaccrediteerd. Ten gevolge deze accreditatie wordt studenten soms niet toegelaten om zelf analyses en experimenten te doen. De praktische stage devalueert dan naar een zeer lange kijkstage. Het is voor studenten laboratoriumtechnologie essentieel dat ze zelf kunnen meewerken aan analyses en experimenten. Het is perfect te begrijpen dat de stagebegeleiders niet zo happig zijn op kijkstages. Het vergt namelijk een heel grote inspanning van hen en het geeft quasi geen (directe) return. De vraag kan gesteld worden of het maatschappelijk verantwoord is te verwachten dat het bedrijfsleven en de ziekenhuizen dergelijke verloren tijdsinvestering doen.

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
Onderwijs	Lerarenopleiding kleuteronderwijs	3	900	44 - 45	Moeilijk om voldoende stageplaatsen te vinden. In sommige steden, bijvoorbeeld Brussel, is de problematiek nog sterker, omdat ook studenten uit andere steden hier een stageplaats zoeken.
	Lerarenopleiding: lager onderwijs	3	1255	32 - 60	<ol style="list-style-type: none"> 1) Het aanbod stageplaatsen is afhankelijk van de goodwill van lagere scholen. Sommige scholen eisen extra inzet van studenten als pasmunt voor stagemogelijkheden. Bepaalde scholen en begeleidingsdiensten willen studenten laten solliciteren voor stageplaatsen, terwijl stage doen een recht is van de student. 2) Tekort aan degelijke mentoring 3) Studenten zoeken ook vaak een stageplaats in hun eigen regio, met het oog op latere tewerkstelling. Dit brengt verzadiging met zich mee.
	Lerarenopleiding: secundair onderwijs	4	1981	30 - 45	<p>Veel scholen weigeren stagiairs omdat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Er te veel aanvragen op hetzelfde moment worden gedaan door te veel instellingen (hogescholen, universiteiten, avondscholen, enz...) 2) Er veel nieuwe jonge frisse krachten in het onderwijs stappen, is het moeilijk om daar meteen een stagiair bij te plaatsen, deze leerkrachten moeten zich nog inwerken 3) Ze enkel oud-leerlingen aanvaarden

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
					<p>4) Ze geen stagiair meer willen door een slechte ervaring</p> <p>5) De mentoruren zijn afgeschaft en er geen compensatie mogelijk is</p> <p>6) Te weinig beschikbare plaatsen voor onderwijsvakken zoals Engels, Geschiedenis en Niet-Confessionele zedenleer door het beperkt aantal uren op een school</p> <p>7) Studenten voor 2 vakken stage moeten lopen</p> <p>8) Studenten moeten vanaf het eerste jaar stage lopen.</p>
Sociaal-agogisch werk	Sociaal werk	4	2087	25 - 31	<p>De stageplaatsen zijn eerder beperkt. concurrentie tussen de hogescholen (en meer en meer ook universiteiten) speelt, zeker voor wie laat een stage wil zoeken. De crisis speelt zeker een rol. Voor de richting Personeelswerk zijn er minder stages beschikbaar. Voor de richting Maatschappelijk werk speelt het turbulente landschap soms een rol. Verandering van subsidiërende overheid, fusieprocessen e.a. vragen veel van werkplaatsen. Ze vormen op dat moment ook een minder stabiele en rustige leeromgeving voor studenten.</p>

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
	Sociale Readaptatiewetenschappen: kinderen, jongeren en welzijn	1	250	53	Te weinig aanbod
	Orthopedagogie	1	549	36	N.a.v. reorganisatie in het werkveld, voorzien we voor 2013-2014 onvoldoende aanbod stageplaatsen (geen ruimte om ook nog stages te begeleiden).

Tabel 28 – Aantal academisch gerichte bacheloropleidingen die knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
Geneeskunde	1) Logopedische en audiologische wetenschappen 2) Biomedische wetenschappen 3) Geneeskunde	3	589	6 - 7	Geen financiering en ondersteuning van stagebegeleiders

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
Farmaceutische wetenschappen	Farmaceutische wetenschappen	1	135	3	Het is uiterst moeilijk om bedrijven, ziekenhuisapothekers en klinische laboratoria te vinden en te overtuigen om enkele studenten toe te laten voor een driedaagse kijkstage.
Wetenschappen	Biomedische wetenschappen en biotechnologie	1	20	9	Niet opgeleide opleiders.
Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen	Criminologische wetenschappen	1	105	19	Om kwaliteit te kunnen bieden moeten minimumvoorwaarden gekoppeld zijn aan het mogen starten in de stage. We zoeken naar oplossingen om minder stageplaatsen te moeten teleurstellen wanneer studenten niet aan die voorwaarden voldoen bij de aanvang van jaar waarin zij de stage moeten opnemen.
Politieke en sociale wetenschappen	Politieke wetenschappen	1	13	6	Stageplaatsen moeten ad hoc worden gezocht

Tabel 29 – Aantal masteropleidingen die knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
Muziek en dramatische kunst	Muziek	2	27	6 - 23	<ol style="list-style-type: none"> 1) Te weinig stageplaatsen 2) Niet alle professionele orkesten zijn bereid stagiairs aan te nemen
Economie en toegepast economische wetenschappen	Bedrijfskunde-handelsingenieur	2	69	6 - 12	<ol style="list-style-type: none"> 1) Het vinden van organisaties die bereid zijn om hun medewerking te verlenen in het kader van het Internship blijft een uitdaging. Het aanbieden van Internships vraagt immers extra inspanningen en tijd van de organisatie. 2) Ook voor buitenlandse studenten is het moeilijk om stageplaatsen te vinden. Op 100 studenten 2/3 probleemgevallen
Farmaceutische wetenschappen	Farmaceutische wetenschappen	1	161	35	Nu en dan problemen voor observatiestage
Geneeskunde	Seksuologie	1	40	6	Er zijn weinig seksuologen die voltijds als klinische seksuoloog werkzaam zijn omdat werkgevers te weinig de impact van seksuele problemen (bijvoorbeeld bij ziekte)

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
					onderkennen en de bijdrage die seksuologen in de zorg kunnen leveren niet goed kennen. Daarnaast is er weinig aandacht voor en investering in seksuele opvoeding waardoor er weinig stageplekken beschikbaar zijn.
	1) Logopedische en audiologische wetenschappen 2) Revalidatiewetenschappen en kinesithérapie	2	650	17 - 42	Veel te weinig aanbod
	1) Geneeskunde 2) Biomedische wetenschappen	3	1310	5 - 77	Het is heel moeilijk beschikbare stageplaatsen huisartsgeneeskunde te vinden. Een financiële tegemoetkoming voor stagebegeleiders aangevuld met incentives voor opleiding kunnen dit oplossen. + oplossingen (financiering van Opleidingsmodules voor stageleiders, volgen van deze modules goedkeuren voor accreditering, financiële tegemoetkoming voor derven van inkomsten).

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
Godgeleerdheid en godsdienstwetenschappen	Godgeleerdheid en godsdienstwetenschappen	1	9	4	Vaak willen studenten stage doen in ziekenhuis KU Leuven, maar daar zijn de plaatsen beperkt
Lichamelijke opvoeding	Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie	2	358	26 - 48	Door de toename van studenten de laatste 5 academiejaren hebben we een groot tekort aan stageplaatsen
Politieke en sociale wetenschappen	Communicatiewetenschappen	1	56	12	Stageplaatsen vinden die het niveau van een master halen.
Psychologische en pedagogische wetenschappen	1) Psychologische wetenschappen 2) Pedagogische wetenschappen	2	1288	25 - 32	Gezien de toename in het aantal studenten, is het aantal beschikbare stageplaatsen voor cliëntgerichte stages op dit moment maar net voldoende. Een ruimer aanbod zou de toewijzing van de studenten aan stageplaatsen voor cliëntgerichte stages aanzienlijk vergemakkelijken en verbeteren.
Tandheelkunde	Tandheelkunde	1	67	18	De beschikbare stageplaatsen voor het Stagejaar Algemeen Tandarts zijn kwalitatief niet gekalibreerd en de verantwoordelijke organisatoren (KULeuven, UGent in samenwerking met de beroepsverenigingen) hebben geen controle over de erkende stagemeesters.

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
Wetenschappen	Geografie	1	7	9	Het is moeilijk om stageplaatsen te vinden voor Engelstalige, buitenlandse studenten bij Belgische instellingen of bedrijven
	Biologie	2	36	9 - 30	1) Een centraal georganiseerde databank met bedrijven, NGO's en overheidsinstellingen die stages aanbieden zou mooi zijn. Nu is het behelpen op basis van toevallige contacten. De initiatieven van OPINNO (Flanders Bio) zijn in dit kader zeer positief maar nog te beperkt. Ze hebben ook enkel betrekking op bio-technologische bedrijven. Het vinden van een goede stageplaats is momenteel de grootste bottleneck. 2) Stages voor internationale Engelstalige studenten
	Biochemie en biotechnologie	1	17	12	Aantal onderzoeksgroepen in het departement is niet groot genoeg voor aantal studenten Biochemie & Biotechnologie, vooral voor de Bachelor scriptie waar labo's niet steeds een student voor slechts 4 weken willen opleiden.

Tabel 30 – Aantal master-na-masteropleidingen die knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
Geneeskunde	Huisartsengeneeskunde	2	351	33 - 66	Het is heel moeilijk beschikbare stageplaatsen huisartsgeneeskunde te vinden. Een financiële tegemoetkoming voor stagebegeleiders aangevuld met incentives voor opleiding kunnen dit oplossen. (opleiding geneeskunde) + oplossingen (financiering van opleidingsmodules voor stageleiders, volgen van deze modules goedkeuren voor accreditering, financiële tegemoetkoming voor derven van inkomsten)
	1) Specialistische klinische training in de parodontologie/orthodontie/restauratieve/endo-dontie en kindertandheelkunde 2) Algemeen tandarts	2	87	45 - 105	De beschikbare stageplaatsen voor het Stagejaar Algemeen Tandarts zijn kwalitatief niet gekalibreerd en de verantwoordelijke organisatoren (KULeuven, UGent in samenwerking met de beroepsverenigingen) hebben geen controle over de erkende stagemeesters.

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
	Jeugdgezondheidszorg	1	12	8.5	Er zijn geen erkende stageplaatsen jeugdgezondheidszorg beschikbaar. Stage wordt voor elke student ad hoc georganiseerd op de plaats waar hij op dat ogenblik tewerkgesteld is, ofwel onder de vorm van een vrijwillige stage in een ander CLB en/of CB.

Tabel 31 – Aantal specifieke lerarenopleidingen die knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van beschikbare stageplaatsen
Onderwijs	Specifieke lerarenopleidingen	3	400	12 - 18	Stagescholen zijn hoe langer hoe minder bereid stagiairs op te nemen, voor zij die het wel doen de lerarenopleidingen kunnen geen kwaliteitsgaranties vragen maar moeten opereren op basis van de goodwill van de stagescholen, dit hypothekeert de kwaliteit

3.3 Knelpunten van administratieve aard

Tabel 32 – Aantal opleidingen die knelpunten van administratieve aard rapporteren

Professioneel gerichte bacheloropleidingen	27
Academisch gerichte bacheloropleidingen	4
Masteropleidingen	24
Master-na-masteropleidingen	7
Specifieke lerarenopleiding	3
Totaal	65

Tabel 33 – Aantal professioneel gerichte bacheloropleidingen die knelpunten van administratieve aard rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op administratief vlak
Architectuur	Interieurvormgeving	1	27	10	Niet altijd duidelijkheid in verband met verzekeringen, contracten... geen contactpersoon hierover
Audiovisuele en beeldende kunsten	Film, tv, video	1	37	3	Een hele opgave om al de documenten van de studenten (en soms stagementor) te verkrijgen.
Gezondheidszorg	Ergotherapie	1	140	42	Flexibilisering versus overzicht behouden binnen structuur van modeltraject
	Podologie	1	101	30	Gezien de steeds groter workload worden stagebezoeken tot een strikt minimum beperkt. Om de student toch op een correcte manier te kunnen evalueren is er binnen de opleiding een sterke digitale ondersteuning waarbij studenten 'op afstand' worden gevolgd. Dit zorgt er voor dat enkel 'probleemstudenten' extra aandacht krijgen. Anderzijds is door de jaren de administratieve 'last' voor de stageplaatsen, studente en docent gigantisch gestegen.

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op administratief vlak
	Verpleegkunde	3	1365	43 - 60	<ol style="list-style-type: none"> 1) Evaluatieformulieren per ziekenhuis / hogeschool / secundaire school 2) Contracten, specifieke eisen stageplaatsen in functie van het aanleveren materiaal, conflicten met wetgeving op privacy, ...
	Vroedkunde	5	938	58 - 71	<ol style="list-style-type: none"> 1) Verschillende ziekenhuizen hebben verschillende regels hoe ze aankondiging willen van studenten (vraagt administratief veel tijd). 2) Gebruik van verschillende documenten maakt administratie complex en arbeidsintensief 3) Ziekenhuizen beginnen een beleid uit te werken inzake evaluatie van de student, wat eigenlijk de taak is van de school
	Logopedie en audiologie	2	378	27 - 28	Individuele trajecten vragen een individuele aanpak, ook op vlak van stageorganisatie. Deze individueel geplande stages zorgen voor meer administratieve werkdruk (individuele mails, contracten, ...)
Handelswetenschappen en bedrijfskunde	Accountancy en fiscaliteit	1	110	9	Bedrijfsleven en hogescholen hebben andere administratieve verplichtingen inzake stage die niet altijd overeenkomen.

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op administratief vlak
	Toerisme en recreatiemanagement	1	31	23	Vooraf voor buitenlandse stages zijn de deadlines veel te kort. De studenten moeten al heel vroeg beslissen naar waar ze willen gaan. De stagebedrijven moeten veel te vroeg gecontacteerd worden, waarbij ze vaak aangeven dat ze nog geen zicht hebben op het aantal stageplaatsen dat ze kunnen aanbieden.
Onderwijs	Lerarenopleiding kleuteronderwijs	2	1080	45	<ol style="list-style-type: none"> 1) Er moeten veel stagecontracten, -brieven e.a. documenten opgemaakt en ondertekend worden. 2) Het bijhouden van inhaalstages of persoonlijke trajecten is administratief complex!!! Er zijn zoveel afwijkingen op de 'normale stagecontracten'...
	Lerarenopleiding secundair onderwijs	3	1800	30 - 45	<ol style="list-style-type: none"> 1) Er is voor bepaalde scholengemeenschappen een verplicht stageregistratiesysteem. Er zijn verschillende systemen in omloop, bepaalde scholen hebben er geen. Bij een registratiesysteem is een rechtstreeks contact met de school niet toegelaten. Dit beperkt de band die de opleiding wil uitbouwen met de stagescholen. Door de

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op administratief vlak
					<p>registratiesystemen leidt tot meer administratief werk voor de lerarenopleiding.</p> <p>2) Er worden te veel verschillende elektronische stageaanvraagssystemen gehanteerd in Vlaanderen. Door de afschaffing van de mentoruren is er op sommige scholen geen vast aanspreekpunt (stageverantwoordelijke) meer die de stage-aanvragen opvolgt en goedkeurt. Vaak loopt dit dan via de directeur die eerst informeert bij de betrokken leerkracht (mentor). Dit leidt tot veel administratieve rompslomp. Dikwijls worden studenten na hun goedkeuring van de stage nog eens gevraagd hiervoor een document in te vullen, terwijl er reeds een raamovereenkomst werd opgemaakt.</p>
Sociaal-agogisch werk	Sociaal werk	4	2087	30 - 31	<p>1) Handtekenbevoegdheid, verzekeringen e.a. vormen zeker een obstakel voor de vlotte organisatie van de stage. Deze 'stuursheid' situeert zich op de hogeschool (verantwoordelijkheden/verzekering) maar ook op de werkplaatsen (voornamelijk bij overheden).</p>

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op administratief vlak
					2) Toenemende eisen van stageplaatsen naar contractueel vastgelegde afspraken 3) Toenemend aantal documenten per stage (o.a. door arbeidswetgeving stagiairs en juridisering bij betwisting stagebeoordeling).
	Sociale Readaptatiewetenschappen: kinderen, jongeren en welzijn	1	250	53	Administratieve last
	Orthopedagogie	1	549	36	Vergaande juridisering van het onderwijs (in functie van het voorkomen & behandelen klachtenprocedures e.d.)

Tabel 34 – Aantal academisch gerichte bacheloropleidingen die knelpunten van administratieve aard rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op administratief vlak
Geneeskunde	1) Biomedische wetenschappen 2) Geneeskunde	2	486	6 - 7	Wie is verantwoordelijk voor beroepsfouten door een student en medische aansprakelijkheid?
Wetenschappen	Biomedische wetenschappen en biotechnologie	1	20	9	OPINNO projecten: noodzaak aan algemene overeenkomst tussen universiteit en bedrijf
Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen	Criminologische wetenschappen	1	105	19	De keuzeprocedure, de stageprocedure, enz.. vraagt een enorme administratieve ondersteuning waarvoor te weinig middelen kunnen vrijgemaakt worden. Voor een stuk moet dat - wellicht minder ideaal - door de academische teams opgevangen worden.

Tabel 35 – Aantal masteropleidingen die knelpunten van administratieve aard rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op administratief vlak
Architectuur	Architectuur	1	80	3	De projectstage behelst een stage bij een bouwbedrijf van min. 2 weken. De studenten moeten deze stage vervullen in een vakantieperiode na 3e BA en voor aanvang van 2e MA, voor ze zich inschrijven voor dit opleidingsonderdeel (onderdeel van het modeltraject 2e MA).
Muziek en dramatische kunst	Muziek	1	13	23	Verzekeringen, risicoanalyse etc.
Economie en toegepast economische wetenschappen	1) Bedrijfskunde – handelsingenieur 2) Cultuurmanagement	5	166	3 - 12	De organisatie van een dergelijk opleidingsonderdeel vereist veel administratieve ondersteuning.
Geneeskunde	Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie	1	600	42	De regelgeving met betrekking tot werkpostfiches en risicoanalyses
	1) Geneeskunde 2) Biomedische wetenschappen	3	1310	5 - 77	Wie is verantwoordelijk voor beroepsfouten door een student? Medische aansprakelijkheid

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op administratief vlak
Godgeleerdheid en godsdienstwetenschappen	Godgeleerdheid en godsdienstwetenschappen	2	16	4 - 10	Onduidelijkheid over verantwoordelijkheid voor verzekeringen studenten tijdens stage en wie deze betaalt
Lichamelijke opvoeding	Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie	2	358	26 - 48	Minimale administratieve ondersteuning voorhanden. Dit maakt de coördinatie erg moeilijk en daardoor moeten we ieder jaar nieuwe mensen aantrekken, die onervaren aan stagebegeleiding doen
	Erasmus mundus adapted physical activity	1	19	11	De stage heeft 15 credits in het programma, wat neerkomt op 350 stage-uren. Aangezien de meeste stageplaatsen buiten de partneruniversiteiten van het programma gelegen zijn, is het soms moeilijk te controleren of alle stage-uren effectief gelopen zijn.
Psychologische en pedagogische wetenschappen	1) Psychologische wetenschappen 2) Pedagogische wetenschappen	2	1288	25 - 32	1) Studenten met functiebeperkingen die de stage deeltijds willen opnemen, zien zich gedwongen om het volledige opleidingsonderdeel twee maal in te boeken (omwille van DHO). Ze verliezen hierdoor

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op administratief vlak
					<p>leerkrediet, studie-efficiëntie en betalen hoger studiegeld.</p> <p>2) De faculteit investeert voor de stages met vele studenten in online toepassingen die de toewijzing, registratie en opvolging ondersteunen. Door de grote aantallen studenten vergt elke administratieve stap een aanzienlijke investering. Bijkomende administratieve stappen zouden de werking hypothekeken en dienen te worden vermeden.</p>
Tandheelkunde	Tandheelkunde	1	67	18	Wie is verantwoordelijk voor beroepsfouten door een student?
Toegepaste wetenschappen	Ingenieurswetenschappen	1	11	6	<p>1) Talrijke wijzigingen die er niet op tijd komen zoals VGM fiche, inventariseren en regelgeving in verband met stages in het buitenland</p> <p>2) Beschikking over potentiële stagestudentenlijsten</p>

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op administratief vlak
					3) Voorzien enkel in eerste semester
Wetenschappen	Chemie	1	6	6	Zeer veel papierwerk ivm verzekering van studenten
	Biologie	2	6	30	De VGM opvolging is nodeloos ingewikkeld.
	Biochemie en biotechnologie	1	17	12	OPINNO projecten: noodzaak aan algemene overeenkomst tussen universiteit en bedrijf

Tabel 36 – Aantal master-na-masteropleidingen die knelpunten op administratief vlak rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op administratief vlak
Geneeskunde	<ol style="list-style-type: none"> 1) Arbeidsgeneeskunde 2) Medische stralingsfysica 3) Verzekeringsgeneeskunde 4) Specialistische geneeskunde 	4	340	5 – 60	Wie is verantwoordelijk voor beroepsfouten door de assistent?
	<ol style="list-style-type: none"> 1) Specialistische klinische training in de parodontologie/orthodontie/restauratieve/endodontie en kindertandheelkunde 2) Algemeen tandarts 	2	87	45 - 105	Beroepsaansprakelijkheid van de stagiair. Ongelijkheid in opvolging bij het stagelogboek van de stagiair Stagejaar Algemeen Tandarts tussen Vlaanderen en Wallonië. Geen enkele financiële tegemoetkoming voor het organiseren van het Stagejaar Algemeen Tandarts en voor de 5 ManaMa specialisatierichtingen. Er is hier heel veel administratie mee gemoeid en opvolging. Alle opleidingen moeten wel een visitatie ondergaan en hun accreditatie verwerven en behouden doch hiervoor wordt geen enkele financiering voorzien.

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op administratief vlak
	Jeugdgezondheidszorg	1	12	8.5	Onmogelijk om een netwerk van kwaliteitsvolle stageplaatsen op te bouwen. Elk academiejaar wordt in overleg met het CLB/CB waarin de student tewerkgesteld wordt een systeem van begeleiding van de student afgesproken. Is steeds gebaseerd op goodwill van de stageplaats. medische aansprakelijkheid van studenten.

Tabel 37 – Aantal specifieke lerarenopleidingen die knelpunten op administratief vlak, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten administratief vlak
Onderwijs	Specifieke lerarenopleidingen	3	400	12 - 18	<ol style="list-style-type: none"> 1) Steeds uitgebreidere en meer specifieke regelingen van steden en gemeenten inzake stages in het onderwijs 2) De afhandeling van de stagecontracten met scholen is moeilijk. Wat is de zin van een risico-analyse voor de algemene vakken als de student al een werkpostfiche heeft

3.4 Knelpunten van logistieke aard

Tabel 38– Aantal opleidingen die knelpunten van logistieke aard rapporteren

Professioneel gerichte bacheloropleidingen	22
Academisch gerichte bacheloropleidingen	3
Masteropleidingen	18
Master-na-masteropleidingen	7
Totaal	50

Tabel 39 – Aantal professioneel gerichte bacheloropleidingen die knelpunten van logistieke aard rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van logistieke aard
Gezondheidszorg	Ergotherapie	1	140	42	Werklast stagecoördinatie neemt toe (meer uitzonderingen door individuele trajecten)
	1) Verpleegkunde 2) Optiek en optometrie	2	460	23 60	Reistijd van de stagebegeleiders
	Vroedkunde	5	938	58 - 71	1) Verre verplaatsingen voor stagebegeleiding 2) Kan begeleiding via andere media (skype, videoconferencing)? Hier zijn de scholen financieel niet toe uitgerust en stageplaatsen niet klaar voor
	Logopedie en audiologie	1	88	27	Omdat er net voldoende stageplaatsen zijn, moeten sommige studenten verre verplaatsingen maken. Sommige stageplaatsen zijn ook moeilijk bereikbaar met openbaar vervoer. Voor bepaalde stageopdrachten hebben studenten materiaal van de opleiding nodig. Een spreiding van deze opdrachten is nodig omdat er onvoldoende materiaal is. Dit bemoeilijkt de organisatie van de stages.

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van logistieke aard
Handelswetenschappen en bedrijfskunde	Retailmanagement	1	60	62	Door het hoog aantal dagen werkplekieren (tot 60 dagen per jaar) is de kost van het vervoer van en naar de werkplek groot. Studenten die op kot zitten zijn de facto verplicht ook in die regio een winkel te kiezen.
	Journalistiek	1	54	12	Studenten verplaatsen zich niet graag buiten de regio o.w.v. de extra verplaatsingskosten.
Industriële wetenschappen	Biomedische laboratoriumwetenschappen	1	30	23	De groei van de opleiding heeft als gevolg dat we ver buiten de eigen regio op zoek moeten naar stageplaatsen. Dit betekent extra kosten voor de student (huisvesting- of transportkosten)
	Elektromechanica	1	26	15	Heel wat bedrijven liggen in industrieel gebied en die zijn vaak moeilijk met openbaar vervoer bereikbaar.
Onderwijs	1) Lerarenopleiding kleuteronderwijs 2) Lager onderwijs 3) Secundair onderwijs	6	2836	45 - 52	1) Een uniform maar flexibel stagereservatiesysteem waarmee alle hogescholen en stagescholen zouden kunnen werken, zou iedereen veel tijd en energie besparen. 2) Een klein team collega's moet heel wat stagebezoeken afleggen in een korte periode!

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van logistieke aard
					<ul style="list-style-type: none"> 3) Openbaar vervoer: verbindingen zijn vaak niet optimaal - studenten moeten soms met veel materiaal een uur of langer pendelen voor vaak afstanden van 10 - 25 km. 4) Stagebegeleiders moeten ook deze afstanden afleggen
Sociaal-agogisch werk	Sociaal werk	3	1380	25 - 31	<ul style="list-style-type: none"> 1) De vervoerskosten voor stageplaatsen buiten de onmiddellijke omgeving (opleiding/thuis) genereren extra kosten voor studenten. Zowel in de opleidingen als in het werkveld werkt de 'kostenbeheersing' en 'bewijsbaarheid' van uitgaven' soms negatief in op de creativiteit en de flexibiliteit. 2) Afstand tot de stageplaats 3) Steeds meer werkveldorganisaties stoppen al dan niet tijdelijk met het aanbieden van een stageplaats omwille van het gebrek aan werkruimte op de werkplek. Door beperkte beschikbaarheid van o.a. bureau-ruimte sneuvelen stageplaatsen

Tabel 40 – Aantal academisch gerichte bacheloropleidingen die knelpunten van logistieke aard rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van logistieke aard
Geneeskunde	1) Logopedische en audiologische wetenschappen 2) Geneeskunde	2	503	7	Er zouden middelen moeten vrijgemaakt worden om stagiairs maaltijden en logies gratis aan te bieden. Dat is nu bijna nooit het geval.
Archeologie en kunstwetenschappen	Kunstwetenschappen en archeologie	1	76	6	Vergoeding voor stagebegeleiders

Tabel 41 – Aantal masteropleidingen die knelpunten van logistieke aard rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van logistieke aard
Muziek en dramatische kunst	Muziek	2	27	6 - 23	Wij zijn steeds afhankelijk van het materiaal en organisatie van de stageplaats
Economie en toegepast economische wetenschappen	Cultuurmanagement	1	90	3	Sommige stageplaatsen (zoals overheden) geven een vergoeding voor de student voor de reisweg die hij/zij aflegt, de meeste stageplaatsen kunnen dit echter niet aanbieden. Sommige studenten betalen de reiskosten van een stage dus zelf, anderen krijgen hiervoor een vergoeding. Dit kan voor spanningen zorgen.
Farmaceutische wetenschappen	Farmaceutische wetenschappen	1	78	24	Het budget dat ter beschikking staat voor de masterproeven is ontoereikend, zeker voor wat betreft de master geneesmiddelenontwikkeling. Onderzoeksgroepen dienen vanuit hun eigen (extern verworven) middelen bij te passen.

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van logistieke aard
Geneeskunde	<ol style="list-style-type: none"> 1) Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie 2) Seksuologie 3) Geneeskunde 4) Biomedische wetenschappen 	7	1920	6 - 120	Er zouden middelen moeten vrijgemaakt worden om stagiairs maaltijden en logies gratis aan te bieden. Dat is nu bijna nooit het geval. Vervoersonkosten zijn ook problematisch
Lichamelijke opvoeding	Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie	1	135	28	De contacten met nieuwe stageplaatsen zijn erg laat en soms te weinig voorbereid
	Erasmus mundus adapted physical activity	1	19	11	De stage dient voltijds te worden gelopen in de eerste maanden van het eerste semester. De studenten hebben op dit moment echter ook 15 credits lessen die gevolgd moeten worden. Tot op heden werd dit conflict steeds opgelost door de student die op deze stageplaats zat een equivalent lessenspakket te laten kiezen dat gedoceerd wordt in het 2de semester.
Psychologische en pedagogische wetenschappen	<ol style="list-style-type: none"> 1) Psychologische wetenschappen 2) Pedagogische wetenschappen 	2	1288	25 - 32	<ol style="list-style-type: none"> 1) Een degelijke begeleiding vanuit de opleiding vereist dat de academische stageverantwoordelijke en de begeleider van de stagesetting elkaar minstens een maal tijdens de duur van de stage ontmoeten.

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van logistieke aard
					<p>De band tussen het werkveld en de opleiding wordt tijdens deze bezoeken versterkt. In stages met grote studentenaantallen en een grote geografische spreiding van de settings, vergt de inplanning van en verplaatsing naar deze bezoeken momenten zowel personele als financiële middelen.</p> <p>2) De combinatie van stageweken en lesweken is voor de opleidingsonderdelen in eigen beheer programmatorisch op te lossen. Enkel voor keuze-opleidingsonderdelen die de faculteit ontleent van andere opleidingen, zijn studenten tijdens de stageweken niet in staat de les te volgen. De studenten kunnen deze opleidingsonderdelen opnemen in het eerste masterjaar, waardoor ze dit conflict kunnen omzeilen.</p>

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van logistieke aard
Tandheelkunde	Tandheelkunde	1	67	18	Externe stagecentra voor de opleiding Master Tandarts moeten momenteel zelf zorgen voor huisvesting van de stagiairs. Student volgt 3 à 4 maand stage in extern stagecentrum en wordt afgelost door de volgende student. De kamerhuur voor het volledige jaar dient opgenomen te worden door het stagecentrum en hiervoor moet financiering voorzien worden.
Toegepaste biologische wetenschappen	Bio-ingenieurswetenschappen	1	30	5	Mede door het feit dat stages onbezoldigd zijn kiezen studenten vooral stageplaats die in hun buurt gelegen zijn, eerder dan kun keuze vooral op inhoudelijke elementen te baseren
Toegepaste wetenschappen	Ingenieurswetenschappen	1	11	6	Gezondheidstoezicht is praktisch soms moeilijk haalbaar.

Tabel 42 – Aantal master-na-masteropleidingen die knelpunten op logistiek vlak rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Opleiding	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op logistiek vlak
Geneeskunde	<ol style="list-style-type: none"> 1) Arbeidsgeneeskunde 2) Verzekeringsgeneeskunde 3) Specialistische geneeskunde 4) Specialistische klinische training in de parodontologie/orthodontie/restauratieve /endodontie en kindertandheelkunde 5) Algemeen tandarts 6) Hoortoestel aanpassing 	6	480	6 - 105	Vervoer, huisvesting, maaltijden voor stagestudenten. Studenten moeten hier zelf voor instaan. Vervoersonkosten voor stagebegeleiders.
	Medische stralingsfysica	1	7	60	Voldoende apparatuur ter beschikking (bv computers, software licenties, ...). Toegang tot alle soorten apparaten, incl de modernste apparaten, is een knelpunt.

3.5 Knelpunt: kosten voor studenten

Tabel 43 – Aantal opleidingen die kosten voor studenten als een knelpunt rapporteren

Professioneel gerichte bacheloropleidingen	30
Academisch gerichte bacheloropleidingen	6
Masteropleidingen	24
Master-na-masteropleidingen	9
SLO	1
Totaal	70

Tabel 44 – Aantal opleidingen die kosten voor studenten als een knelpunt rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Aantal opleidingen (verdeeld over alle studiegebieden)	Aantal stagesstudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van kosten voor studenten
70	14 385	3 - 48	<ol style="list-style-type: none"> 1) Vervoersonkosten 2) Huisvesting 3) Maaltijden 4) Vaak materiaal (bijvoorbeeld lerarenopleiding) 5) Geen betaalde stages, wat het voor studenten uit lage SES milieu moeilijk maakt 6) Hoge kosten voor buitenlandse stages 7) Moeilijk (financiëel) combineerbaar voor werkstudenten.

3.6 Knelpunten van onderwijskundige aard

Tabel 45 – Aantal opleidingen die knelpunten van onderwijskundige aard rapporteren

Professioneel gerichte bacheloropleidingen	44
Academisch gerichte bacheloropleidingen	5
Masteropleidingen	28
Master-na-masteropleidingen	7
SLO	1
Totaal	85

Tabel 46 – Aantal professioneel gerichte bacheloropleidingen die knelpunten van onderwijskundige aard rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van onderwijskundige aard
<ul style="list-style-type: none"> 1) Architectuur 2) Gezondheidszorg 3) Handelswetenschappen en bedrijfskunde 4) Industriële wetenschappen 	22	4400	9 - 71	<ul style="list-style-type: none"> 1) Kan school eindverantwoordelijke zijn voor punten gegeven door de externe stagementor? 2) Stagementoren zouden een intensievere training moeten krijgen op basis van coaching en mentorenschap. 3) Wie moet deze professionalisering betalen? 4) Workload van de stagebeleider uit de hogeschool. Meer studenten en niet meer lectoren. Dit beïnvloedt de kwaliteit van de begeleiding en evaluatie 5) Grote turnover op afdelingen zorgt ervoor dat telkens opnieuw moet gestart worden met afstemmingsproces stagebegeleider- mentor. Dit heeft een wisselende visie op mentorschap tot gevolg. 6) Externe verantwoording (juridische procedures) gaat samen met een toenemende tijdsinvestering en druk bij begeleiders/beoordelaars. De

Studiegebied	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van onderwijskundige aard
				<p>toenemende juridisering zorgt ook voor steeds grotere administratieve last.</p> <p>7) Onvoldoende duidelijke rol mentor stageplaats en stagebegeleider school in beoordeling. In technische richting is de evaluatie soms ook niet objectief omdat dit knelpuntberoepen zijn en studenten al een contract aangeboden krijgen tijdens hun stages.</p> <p>8) Voor zelfstandigen is er een drempel om als stagementor op te treden omdat er geen vergoeding voorzien is.</p> <p>9) Flexibiliseringsdecreet waarbij studenten theoretisch gezien stage kunnen opnemen samen met vakken die nog lopen tijdens de stageperiodes.</p>
Gezondheidszorg (opleiding verpleegkunde)	4	1993	51 - 71	<p>1) Snelle groei studenten, niet gevolgd door groei lectoren</p> <p>2) Grote turnover op afdelingen zorgt ervoor dat telkens opnieuw moet gestart worden met afstemmingsproces stagebegeleider- mentor</p>

Studiegebied	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van onderwijskundige aard
				3) Professionalisering en erkenning mentoren? 4) Onderscheid tijdens evaluatie tussen HBO 5 en bachelor, niet altijd even duidelijk voor werkveld - evaluatie van bachelorstudenten door HBO 5 werknemers
1) Onderwijs 2) Sociaal werk	18	8144	25 - 48	1) Professionalisering op het vlak van mentoren: evaluatie. Mentoren volgen niet altijd de visie van de opleiding, vullen de feedback fiches slechts oppervlakkig in, hanteren een oppervlakkige didactiek. Moeilijk om professionalisering te organiseren omwille van groter aantal studenten en dus groter aantal stagescholen 2) De juridisering van het onderwijs komt de kwaliteit van de begeleiding niet ten goede. 3) Werkdruk voor de stagebegeleiders van de hogeschool.

Tabel 47 – Aantal academisch gerichte bacheloropleidingen die knelpunten van onderwijskundige aard rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van onderwijskundige aard
1) Geneeskunde 2) Farmaceutische wetenschappen 3) Archeologie en kunstwetenschappen 4) Geneeskunde 5) Politieke en sociale wetenschappen	5	647	3 - 12	1) Professionalisering van de mentoren 2) Kwaliteit van de begeleiding en de evaluatie (criteria vaak onduidelijk) 3) Geen bestraffing mogelijk van minder kwalitatieve stageplaatsen

Tabel 48 – Aantal masteropleidingen, master-na-master opleidingen en specifieke lerarenopleidingen die knelpunten van onderwijskundige aard rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van onderwijskundige aard
1) Muziek en dramatische kunst 2) Industriële wetenschappen 3) Architectuur 4) Diergeneeskunde 5) Economie en toegepaste economische wetenschappen 6) Geneeskunde 7) Geschiedenis 8) Godgeleerdheid 9) Lichamelijke opvoeding 10) Politieke en sociale wetenschappen 11) Psychologie en pedagogische wetenschappen 12) Taal- en letterkunde 13) Wetenschappen	36	4339	6 - 120	1) Te weinig studiepunten en ook ruimte in het curriculum om de stagecomponent voldoende te behandelen 2) Door het grote aantal studenten en de beperkte omkadering van de master is het niet mogelijk een ideale ondersteuning te voorzien 3) Conflict tussen leer- en werkomgeving in die zin dat stage soms te weinig leeromgeving is voor studenten. 4) Vraag om geen strengere regelgeving te installeren, omdat anders nog minder organisaties bereid zullen zijn om studenten op te vangen 5) Professionalisering van de stage mentoren op de werkvloer. Zowel naar begeleiding als beoordeling. Beoordelingscriteria van de instellingen zijn niet altijd bekend. 6) Veel wisselende stage mentoren, wat professionalisering moeilijk maakt. 7) Stages in het buitenland: - opvolging moeilijk - kennis van de taal (in Vlaanderen: kennis van het Nederlands) 8) Belangrijk om de stageplaats te screenen op kwaliteit. Maar dit is niet altijd mogelijk (personeelsbezetting).

3.7 Knelpunten op het vlak van kwaliteitszorg

Tabel 49 – Aantal opleidingen die knelpunten op het vlak van kwaliteitszorg rapporteren

Professioneel gerichte bacheloropleidingen	24
Academisch gerichte bacheloropleidingen	5
Bachelor-na-bacheloropleidingen	1
Masteropleidingen	24
Master-na-masteropleidingen	10
SLO	1
Totaal	65

Tabel 50 – Aantal professioneel gerichte bacheloropleidingen en ba-na-ba's die knelpunten van onderwijskundige aard rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van onderwijskundige aard
<ul style="list-style-type: none"> 1) Architectuur 2) Gezondheidszorg 3) Handelswetenschappen en bedrijfskunde 4) Industriële wetenschappen 5) Onderwijs 6) Sociaal werk 	25	6739	9 - 48	<ul style="list-style-type: none"> 1) Kwaliteitszorg wordt vaak eng gedefinieerd. Afvinklijsten en indicatoren worden vaak als heel professioneel ervaren terwijl ze het totaalbeeld op de stagiair naar de achtergrond duwen. 2) Door de workload van docenten, is de controle op de kwaliteit van de stageplaats vaak beperkt 3) Stageplaatsen die niet aan de kwaliteitseisen voldoen, worden toch behouden omdat er onvoldoende stageplaatsen beschikbaar zijn. 4) Geen vergoeding voor de stageplaats. Dit komt de kwaliteit niet ten goede. 5) Wisselende contactpersonen, zodat er geen visie kan ontwikkeld worden

Studiegebied	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van onderwijskundige aard
				<p>6) Onvoldoende omkadering voor hogescholen en stageplaatsen om aan kwaliteitsbewaking te doen.</p> <p>7) Voor studenten met een flexibel traject is de kwaliteit van de stage niet altijd optimaal. Zo staan ze soms inhoudelijk nog niet sterk genoeg om aan een stage te beginnen.</p>
Gezondheidszorg (opleiding voedingskunde en dieetkunde). Bijkomende opmerking.				Gezien er nog geen accreditatie bestaat voor beroepstitel diëtist wordt nog niet in alle gezondheidszorgsettings evidence based gewerkt (LLL).

Tabel 51 – Aantal academisch gerichte bacheloropleidingen die knelpunten op het vlak van kwaliteitszorg rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten op het vlak van kwaliteitszorg
<ul style="list-style-type: none"> 1) Geneeskunde 2) Farmaceutische wetenschappen 3) Archeologie en kunstwetenschappen 4) Geneeskunde 5) Politieke en sociale wetenschappen 	5	794	3 - 12	Kwaliteit van opleiding hangt af van de begeleiding. Momenteel is dit vrijblijvend en gebaseerd op intrinsieke motivatie. Opleiding van stageleiders en middelen daartoe dragen bij tot kwaliteit. De leerdoelen nopen ons tot het formuleren van meer verwachtingen naar de stageplaatsen toe. Wij vragen hen de stagiairs beter te begeleiden; dat vraagt tijd en inspanningen. Die tijd en inspanningen moeten verloond worden.
Geneeskunde (opleiding geneeskunde). Bijkomende opmerking				Ook moeten de stagebegeleiders toegang hebben tot de basis van evidence based medicine voor optimale begeleiding van stagiairs (bv. full access tot alle artikels van de bibliotheek).

Tabel 52 – Aantal masteropleidingen, master-na-master opleidingen en specifieke lerarenopleidingen die knelpunten van onderwijskundige aard rapporteren, met explicitering van de knelpunten

Studiegebied	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoordden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van onderwijskundige aard
1) Muziek en dramatische kunst 2) Industriële wetenschappen 3) Architectuur 4) Diergeneeskunde 5) Economie en toegepaste economische wetenschappen 6) Geneeskunde 7) Geschiedenis 8) Godgeleerdheid 9) Lichamelijke opvoeding 10) Politieke en sociale wetenschappen 11) Psychologie en pedagogische wetenschappen 12) Taal- en letterkunde 13) Wetenschappen	35	6196	6 - 120	1) Eenvormige beoordeling door de stageplaatsen is problematisch 2) Moeilijk om kwaliteit op te volgen van perifere stageplaatsen door gebrek aan bestaffing. 3) Stageplaatsen die onvoldoende kwalitatief zijn, worden toch behouden omwille van de schaarste van stageplaatsen. 4) Het is niet eenvoudig om de studiebelasting te bewaken en ervoor te zorgen dat de reële studiebelasting voor alle praktijkprojecten overeenstemt met de begrote studiebelasting. 5) Middelen voor informatisering van kwaliteitsbevraging bij mentoren en stagiairs (evaluatie student – evaluatie stageplaats) 6) Begeleiding op de stageplaatsen is belangrijk om een wetenschappelijk niveau te halen dat door de visitatiecommissie gevraagd wordt.

Studiegebied	Aantal opleidingen	Aantal stagestudenten (totaal van de opleidingen die antwoorden)	Aantal studiepunten voor stage	Gerapporteerde knelpunten van onderwijskundige aard
				<p>Dit vergt extra begeleiding door de docenten. De stageplaatsen hebben vaak andere (meer praktische dan wetenschappelijke) belangen. De docenten moeten snel opvolgen, hetgeen overbelasting (in pieken) veroorzaakt. De kwaliteit van de verhandelingen (die voortvloeien uit de stages) is door de korte duur van de opleiding vaak niet conform met de kwaliteitseisen die de docenten zouden willen halen. Veel studenten doen er dus maar een jaar extra bij.</p>

3.8 Andere knelpunten die opleidingen rapporteren²

- Er bestaan organisatorische knelpunten omwille van gebrekkige ICT ondersteuning, erkenning en vergoeding van stagebegeleiders
- Taal is een knelpunt voor allochtone studenten.
- Er zou ruimte moeten gemaakt worden voor meer stage in het curriculum. Dit vraagt een curriculumhervorming, en dat is een werk van lange adem.
- Heel veel aandacht in hoger onderwijs gaat naar diversiteit. Terecht kunnen vele studenten beroep doen op bepaalde faciliteiten in de onderwijsomgeving. Op stage kunnen die faciliteiten niet altijd doorgetrokken worden omdat de competenties die verwacht worden vanuit het beroepsprofiel hier niet altijd mee stroken.
- De financiering is niet gekoppeld aan het aantal stage lopende studenten (als een student de stage moet herdoen, geen financiën...)
- Het formuleren van een onderzoeksvraag in functie van de stageopdracht is een uitdaging
- De motivatie van bedrijven en instellingen om stageplaatsen aan te bieden is doorgaans niet van pedagogische aard, maar eerder vanuit het perspectief 'gratis arbeidskracht'. De nood aan een degelijk stagemodel dat de transfer maakt tussen de universitaire masteropleiding en het werkveld.
- Werkstudenten: waar stage best lopen (eigen werkplek of andere (onbezoldigde) stageplaats)?
- Studenten met een functiebeperking hebben voorrechten tijdens hun opleiding, maar deze zijn vaak niet meeneembaar naar de praktische opleiding (stage). Studenten met een functiebeperking (bv. auditief) krijgen alle kansen om de opleiding aan te vangen, maar er kan wel een probleem zijn tijdens de stages. Deze studenten moeten goed geadviseerd worden en goed begeleid worden. Kan dit op Vlaams niveau geregeld worden? (alle opleidingen). In het verlengde daarvan: beroepscompetenties versus opleidingsvoorwaarden (beter afstemmen op elkaar).
- De opleiding master in de psychologie leidt op tot een werkveld waarbij de activiteiten zich richten op de mens en op de gezondheid van de mens in de meest brede betekenis. Om de noodzakelijke garanties aan de maatschappij te kunnen bieden maakt een langdurige stage essentieel deel uit van de opleiding. Gegeven de complexiteit van de domeinen psychologie en pedagogische wetenschappen en de belangrijke persoonsvormende component in de opleidingen kan de student de competenties zonder een stage niet voldoende diepgaand bemeesteren. De opleiding zal daarom ook tijdens de stage de studenten systematisch opvolgen. Er zijn jaarlijks een 5 à 10% stages die moeilijk lopen doordat o.a. studenten als professional in wording niet juist genoeg denken of handelen. De stageverantwoordelijke van de opleiding en de stagebegeleiders op de stagesetting informeren en coachen deze studenten op een intensieve wijze om te kunnen garanderen dat elke student die slaagt op de stage ook de vereiste competenties
- Diensten worden veeleisender, studenten eisen ook steeds meer waardoor koppeling student - dienst moeilijker is.

---

² De knelpunten werden opgenomen zoals respondenten ze ingegeven hebben. Dubbels werden niet opgenomen.

- Organisatorisch en qua timing: het organiseren van wetenschappelijke en pedagogisch verantwoorde stages is een zeer arbeidsintensieve bezigheid: formuleren van probleemstelling, contacten leggen met instellingen, administratief opvolgen, evalueren enz. Voor 35 studenten vergt dit ca 80 stageonderwerpen (er moet keuze zijn) en het impliceert dat studenten op het moment dat ze nog weinig van het onderwerp weten al een stageonderwerp moeten kiezen, want anders raakt het niet meer georganiseerd. De stagegevendende instellingen zijn zich van het timingprobleem vaak niet bewust. De opbouw van het programma wordt er volledig aan aangepast: doorgedreven les + formuleren van stageproblematiek in 1e semester, feb-april nadruk op stage, mei inleveren van de paper. Allemaal zeer kort dag.
- Stages kunnen alleen in de zomer als keuzevak plaatsvinden ivm invulling masterprogramma.

3.9 Internationale stages

- De regels van verplicht collectief verlof zorgen er soms voor dat buitenlandse studenten hier geen stage kunnen lopen.
- De kost is voor de student vaak een probleem. Internationale stages vragen vooral meer middelen (welke er niet altijd zijn).
- Er zijn onvoldoende middelen om onze studenten te bezoeken wat de begeleiding ernstig beperkt.
- Stagebegeleiding is van op afstand, maar daarom niet minder intensief. Ook terugkoppeling en feedback achteraf nemen meer tijd in beslag dan bij stages in het binnenland.
- Meestal is er veel goede wil en creativiteit aanwezig, zowel bij de student, de opvangorganisatie in het buitenland als bij de interne organisatie van de stages.
- Openheid tot begeleiden van stagiairs in het Engels is niet steeds aanwezig. Taal is dus een probleem.
- Soms restricties voor die studenten qua aanbod van te begeleiden patiënten omwille van taalbarrière (gebrekkige kennis Nederlands of Engels van internationale studenten).
- De nood aan beurzen om internationale stages te promoten (VLIR-UOS reisbeurzen staan onder druk).
- Erkenning van de buitenlandse stage als internationale ervaring (ERASMUS) is niet mogelijk voor opleidingsonderdelen met een beperkt aantal studiepunten.
- Plannen: veel energie gaat naar het maken van goede afspraken met alle partijen. Studenten moeten realistische verwachtingen hebben, er moet duidelijk in kaart gebracht worden wat de leerresultaten kunnen zijn, waar gelijkenissen en verschillpunten liggen met binnenlandse stages op praktisch en inhoudelijk vlak.
- De internationale stageplaatsen geraken ook verzadigd
- Werkpostfiches geldig voor het buitenland?
- Voor een internationale stage is het vaak het geval dat er 3 contracten opgemaakt dienen te worden omwille van vereisten EU en vereisten EU beurzen.
- Beschikbaarheid van kwaliteitsvolle stageplaatsen van 60 werkdagen of meer is arbeidsintensief

- Er is geen aanvullend beurzenprogramma op het Erasmusprogramma. Flexibiliteit in de stageperiode zou wenselijk zijn (bv. ook beurzen voor een maand stage ipv min. drie maand). Nederlands is een minoriteitstaal en daardoor zijn de mogelijkheden voor het ontvangen van internationale studenten beperkt. Dit heeft gevolg voor de samenwerkingsakkoorden en het samenwerken met kwaliteitsvolle universiteiten. Kan Vlaanderen hierin initiatief nemen?. Ten derde: logies voor inkomende studenten of begeleiding daarbij is vaak een probleem.
- Gebrek aan aanvullend beurzenprogramma's voor kortere stages (minder dan drie maand cfr. erasmusprogramma).
- Gebrek aan logies voor inkomende studenten.
- Nederlands is een minoriteitstaal en daardoor zijn de mogelijkheden voor het ontvangen van internationale studenten beperkt. Dit heeft gevolg voor de samenwerkingsakkoorden en het samenwerken met kwaliteitsvolle universiteiten. Beurzen voor minder dan drie maand zouden mogelijk moeten zijn.
- Beperkte ervaring in Kinshasa: veiligheid en huisvesting van de studenten/ chaotische organisatie van het onderwijs in het INA
- Gebrek aan kwaliteitsvolle internationale stageplaatsen.
- Inkomende internationale studenten nemen plaatsen in van eigen studenten terwijl er reeds een gebrek is aan stageplaatsen voor eigen studenten
- Het is niet altijd mogelijk hetzelfde niveau van het beroep zoals in België uit te oefenen.
- Het verschil in studiepunten voor stage tussen de internationale partners zorgt voor heel wat moeilijkheden. Als bijv. een student bij ons stage 2 komt lopen, dan staat dat voor 21 ECTS-studiepunten terwijl dat in het thuis land staat voor 15 (of 17) studiepunten. Studenten vragen dan minder werkbelasting, maar daar passen onze stageplaatsen dan weer voor.
- Andere problemen ervaren we op vlak van taalkennis én op het domein van voldoende contact met de (sociale) doelgroepen. Daar moet telkens weer bijzonder hard aan worden gewerkt want essentieel voor de opleiding sociaal werk.

4 Oplossingen voorgesteld door de respondenten

- Een degelijk software programma voor planning.
- Extra personeel waardoor begeleiding van studenten en uitbouw van het netwerk mogelijk is. Door een beter netwerk, meer stageplaatsen. Door meer contact, een betere begeleiding van de collega's uit het werkveld die dan weer de student beter kunnen begeleiden.
- Probleem met de erkenningscommissie: mocht deze een inspanning willen doen om buiten de context van de ziekenhuissetting te denken, dan kon dit probleem zeer snel opgelost worden: aangepaste formulieren, aangepaste stagedagboeken ed.
- Valorisatie van professionalisering van de stagementor, via een systeem van verplichte jaarlijkse accreditering en punten bij het stagementorschap zou een oplossing kunnen bieden op vlak van aantal beschikbare stageplaatsen maar ook op vlak van kwaliteitszorg.
- Mentaliteit begeleiders dient te wijzigen, zo moeten we onze eigen eindtermen kunnen opstellen ipv slaafs de stagemeester volgen. Dit ouderwets systeem zorgt er namelijk voor dat we niet aan zelfontplooiing kunnen doen. Of in het ergste geval, dat we op het einde van de stage niet kunnen wat we moeten kunnen.

- Een 4-jarige opleiding. (als vroedvrouw zijn we de enige met een medische bevoegdheid naast de arts! De uitbreiding van deze bevoegdheden en een voldoende aantal stages, kan ons doen garanderen dat we medische aansprakelijke beginnende beroepsbeoefenaars afleveren).
- Instroombeperking: minder studenten; door middel van een toelatingsassessment. Nu gaan er soms studenten op stage, die de opleiding eigenlijk niet aankunnen (ondanks negatief advies bij inschrijving), zij nemen een stageplaats in, terwijl ze het jaar nadien toch niet verder kunnen/mogen doen.
- Indien het KB zou aangepast worden, zijn er wel nieuwe mogelijkheden! wij hebben met alle opleidingen alle inspanningen geleverd, maar met beperkt resultaat
- Om een mentaliteitsverandering door te voeren bij zowel stagebedrijven als onderwijsinstellingen is structureel overleg nodig.
- Meer initiatieven van de overheid om scholen te sensibiliseren om hun rol in stage (samen opleiden in partnerschap: wij leiden uw toekomstige collega's samen op) op te nemen.
- Een duidelijkere screening van inkomende internationale studenten op het vlak van taalbeheersing (Engels), bv. test mondelinge taalvaardigheid via Skype.
- Tussen verschillende hogescholen met dezelfde opleiding streven naar afspraken m.b.t. 'territoria'.
- Financiële tegemoetkomingen. Stageleiders financieel vergoeden (ook voor het derven van inkomsten).
- De verschillen tussen de manama huisartsengeneeskunde en specialistische geneeskunde opheffen.
- Geld om stageleiders op te leiden en die opleidingen accrediteren. Geld om hen te vergoeden voor het opleiden van stagiairs. Nederlands is een minoriteitstaal en daardoor zijn de mogelijkheden voor het ontvangen van internationale studenten beperkt. Dit heeft gevolg voor de samenwerkingsakkoorden en het samenwerken met kwaliteitsvolle universiteiten. Kan Vlaanderen hierin initiatief nemen?
- Omdat stages zo'n belangrijk onderdeel zijn van de opleiding: meer omkadering om toekomstige ontwikkelingen en strategieën uit te bouwen.
- De overheid moet de maatschappelijke verantwoordelijkheid m.b.t. het opnemen en het begeleiden van stagestudenten tot de vorming tot leraar formeel expliciteren.
- Er moet een garantie zijn vanuit de overheid m.b.t. het aantal nodige stageplaatsen voor toekomstige leraren.
- De verschillen tussen de manama huisartsengeneeskunde en specialistische geneeskunde opheffen.
- Voor stage in de masteropleiding jeugdgezondheidszorg wordt bij voorkeur een systeem van erkenning en vergoeding van stagebegeleiders en stagiairs voorzien, conform aan het systeem van ASO's en HAIIO's. Erkenning van een 10 à 20 stageplaatsen (CLB/CB), waar studenten gedurende hun opleiding deeltijds onder supervisie tewerkgesteld worden, met vergoeding van het centrum en van de stagiair door departement onderwijs, zou toelaten om een kwaliteitsvol systeem van praktijkstage uit te bouwen.
- We hebben momenteel een werkgroep die probeert om een visie te ontwikkelen met als doel een efficiëntere en kwaliteitsvollere begeleiding van stagiairs te voorzien. Wegens de hele drukke agenda's is het moeilijk om hier ruimte voor te vinden. Meer omkadering is nodig.

- Een accreditatie voor stagediensten zou kunnen motiveren voor diensten om toch stagiairs te nemen.
- Misschien zou het ook helpen als studenten praktijk gerelateerde taken kunnen doen op de hogeschool en die kunnen meetellen als stage-uren.
- Vanuit de overheid inzetten op maximale plan- en documentenlastvermindering is zeker haalbaar en kost niets.
- Voor het behoud en de verdere optimalisering van stagebegeleiding met een sterk reflexief karakter, is voldoende financiering nodig.
- Een uitbreiding van het programma naar 90 of 120 stp is redelijk, maar dit impliceert dat de manama Archivistiek een interuniversitaire initiële master moet worden.
- Een sterkere opvolging kan maar met extra personeel. Nu zijn de kwaliteitseisen niet in overeenstemming met het toegewezen personeel.

DEEL II: studenten

1 Bevraging

- Selecteer het studiegebied voor de universiteiten:
- Selecteer het studiegebied voor de hogescholen:
- Aantal ingeschreven studenten in opleiding met stage in opleidingsprogramma (2012-2013):
- Aantal studiepunten stage in het modeltraject:

1.1 VRAAG 1

Welke knelpunten worden in uw opleiding ervaren bij stages?

Geef ook kort aan om welke knelpunten het dan precies gaat (max. 150 woorden). Indien u knelpunten ziet voor bepaalde groepen van studenten zoals werkstudenten, gelieve dit dan ook te vermelden.

1.1.1 Knelpunten uit de Vlaamse regelgeving: *

ja/nee omschrijf:

1.1.2 Knelpunten uit de federale regelgeving: *

ja/nee omschrijf:

1.1.3 Knelpunten uit de Europese regelgeving: *

ja/nee omschrijf:

1.1.4 Knelpunten uit conflicterende regelgeving: *

ja/nee omschrijf:

1.1.5 Knelpunten op het vlak van beschikbare stages: *

ja/nee omschrijf:

1.1.6 Knelpunten van administratieve aard: *

ja/nee omschrijf:

1.1.7 Knelpunten van logistieke aard: *

ja/nee (vervoer, beschikbaarheid van materiaal, ...) omschrijf:

1.1.8 Knelpunten op het vlak van kosten voor studenten: *

ja/nee omschrijf:

1.1.9 Knelpunten van onderwijskundige aard: *

ja/neen (evaluatie, opvolging, feedback, professionalisering van begeleiders, ...) omschrijf:

1.1.10 Knelpunten op het vlak van kwaliteitszorg: *

ja/neen (communicatie met stageplaatsen, ...) omschrijf:

1.1.11 Andere knelpunten: *

ja/neen omschrijf:

1.2 VRAAG 2

Welke knelpunten worden ervaren bij internationale stages?

1.3 VRAAG 3

Voor welk knelpunt zie je een haalbare oplossing op korte termijn?

Geef hieronder eventueel extra commentaar bij de vragenlijst

(max. 150 woorden):

2 Wie antwoordde op de bevraging?

tabel 53 – Identificatie van de twee studenten die antwoordden op de bevraging

Studiegebied	Opleiding	Soort opleiding	Aantal stagestudenten	Aantal studiepunten voor stage
Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen & kerkelijk recht	Godgeleerdheid en godsdienstwetenschappen	ABA	15	12
Geneeskunde	Geneeskunde	MA	500	120

3 Gerapporteerde knelpunten door studenten

tabel 54 – Gerapporteerde knelpunten door studenten

Studiegebied	Godgeleerdheid, godsdienst-wetenschappen & kerkelijk recht
In de regelgeving	-
Op het vlak van beschikbare stageplaatsen	Studenten dienen zelf een stageplaats te vinden. Studenten die een meer academische stage beogen, hebben het vaak lastiger een stageplaats te vinden. Desalniettemin slagen ze hier vooralsnog altijd in, zij het soms in een laat stadium.
Van logistieke aard	-
Op het vlak van kosten voor studenten	-
Van onderwijskundige aard	De stage vindt plaats in de bachelor 3, het tweede semester. Traditioneel een drukke periode, omdat daarnaast nog andere cursussen en een thesis afgerond dienen te worden.
Op het vlak van kwaliteitszorg	Soms zijn hier knelpunten, echter afhankelijk van stageplaats en begeleiding ter plaatse. Hierin probeert de stagebegeleider van de faculteit oplossingen aan te bieden.
Internationale stages	Redelijk deel studenten loopt stage in buitenland (Afrika, Zuid-Amerika etc.). De begeleiding is vaak minder professioneel en de evaluatie valt vaak positiever uit. De instelling probeert dit zoveel mogelijk te compenseren door een zo objectief mogelijke beoordeling vanuit de verslaglegging van de student (iedere student schrijft een uitgebreid stageverslag).

Oplossingen	<p>Het genoemde knelpunt van de werklust in het tweede semester van de bachelor 3 (waarin de stage valt), is al deels opgelost door de stage kleiner te maken (voorheen 15 studiepunten) en de bachelorthesis groter. De stage begint voortaan direct aan het begin van het tweede semester, zodat er zoveel mogelijk tijd overblijft na het einde ervan. De werklust blijft nog steeds, en hiervoor moeten studenten door de instelling (de studentenraad kan hier ook een rol in spelen) gemotiveerd worden met grote projecten als hun stagevoorbereiding en -afroning, alsook hun thesis vroegtijdig te beginnen - dus een goede planning erop na houden. □</p> <p>Bij moeite met het vinden van een meer academische stageplaats kan de instelling voorzien in een overzicht van voormalig afgeronde stages in die richting, zodat de student hieruit inspiratie kan opdoen. Zodoende kan een student ofwel eenzelfde stageplaats benaderen, ofwel een gelijkaardige stageplaats zoeken.</p>
Studiegebied	Geneeskunde
In de regelgeving	<p>Federale regelgeving:</p> <p>Naleving wet omtrent maximale arbeidsduur studenten geneeskunde</p>
Op het vlak van beschikbare stageplaatsen	Tekort aan perifere stagemeesters van een aantal specifieke disciplines
Van logistieke aard	Vervoer, huisvesting
Op het vlak van kosten voor studenten	Vervoer
Van onderwijskundige aard	<ol style="list-style-type: none"> 1) Meester-leerling systeem, professionalisering begeleiders, weinig bijdrage aan de opleiding zelf, weinig ruimte tot zelfontplooiing, weinig mogelijkheden om aan eigen eindtermen te voldoen. 2) Vergoedingen voor stagemeesters zijn er niet, motivatie is dan vaak ook laag.
Op het vlak van kwaliteitszorg	Weinig effect van evaluaties, daar we al met een nijpend tekort zitten.

Internationale stages	<p>Twee derde van de studenten in de 3de en 4de master gaat uiteindelijk op erasmus en of overzeese stage, dit is 95% van diegene die uiteindelijk op internationale stage willen. Geen echte tekorten dus.</p> <p>Eerder probleem van 'vakantie'-erasmus waar de student 10 uur per week aanwezig is en op het einde zeer goed tot buitenge-woon goed op zijn evaluatie krijgt. Wordt sinds kort gecorrigeerd.³</p>
Oplossingen	<p>Mentaliteit begeleiders dient te wijzigen, zo moeten we onze eigen eindtermen kunnen opstellen ipv slaafs de stagemeeester volgen. Dit ouderwets systeem zorgt er namelijk voor dat we niet aan zelfontplooiing kunnen doen. Of in het ergste geval, dat we op het einde van de stage niet kunnen wat we moeten kunnen.</p>

---

³ Knelpunten werden opgenomen zoals de respondenten ze ingegeven hebben. Dubbels werden niet opgenomen. Sommige aangegeven knelpunten werden samengenomen.

DEEL III: sectoren

1 Bevraging

1.1 VRAAG 1

In welke opleidingen worden knelpunten bij stages ervaren?

1.2 VRAAG 2

Welke knelpunten worden in uw opleiding ervaren bij stages?

Geef ook kort aan om welke knelpunten het dan precies gaat (max. 150 woorden)

1.2.1 Knelpunten uit de Vlaamse regelgeving: *

ja/nee omschrijf:

1.2.2 Knelpunten uit de federale regelgeving: *

ja/nee omschrijf:

1.2.3 Knelpunten uit de Europese regelgeving: *

ja/nee omschrijf:

1.2.4 Knelpunten uit conflicterende regelgeving: *

ja/nee omschrijf:

1.2.5 Knelpunten op het vlak van beschikbare stages: *

ja/nee omschrijf:

1.2.6 Knelpunten van administratieve aard: *

ja/nee omschrijf:

1.2.7 Knelpunten van logistieke aard: *

ja/nee (vervoer, beschikbaarheid van materiaal, ...) omschrijf:

1.2.8 Knelpunten op het vlak van kosten: *

ja/nee omschrijf:

1.2.9 Knelpunten van onderwijskundige aard: *

ja/nee (evaluatie, opvolging, feedback, professionalisering van begeleiders, ...) omschrijf:

1.2.10 Knelpunten op het vlak van kwaliteitszorg: *

ja/nee (communicatie met stageplaatsen, ...) omschrijf:

1.2.11 Andere knelpunten: *

ja/nee omschrijf:

1.3 VRAAG 3

Voor welk knelpunt zie je een haalbare oplossing op korte termijn?

Geef hieronder eventueel extra commentaar bij de vragenlijst

(max. 150 woorden):

2 Welke sectoren antwoordden op de bevraging?

Tabel 55 – Overzicht sectorfondsen die antwoordden en de betrokken hogeronderwijsopleidingen

Sectorfonds	Betrokken hogeronderwijsopleidingen
Horeca Vorming Vlaanderen vzw	Hotelmanagement (BA) / Hotel- & Cateringmanagment (HBO5) / Toerisme (BA)
FBZ PC314	Bachelor secundair onderwijs kapper of schoonheidszorgen
EDUCAM	Professionele Bachelor Autotechnologie
Texiel, vzw Cobot-Bedienden	-
LOGOS	Opleidingen in het hoger onderwijs die leiden naar de sector van internationale handel, het vervoer en de logistiek
Sociaal Fonds voor de Podiumkunsten	Geldt in het algemeen voor alle bacheloropleidingen
IPV vzw	Professionele Bachelor in de agro- en biotechnologie - afstudeerrichting voedingsmiddelentechnologie

3 Gerapporteerde knelpunten door de sectoren⁴

3.1 Knelpunten in de regelgeving (Vlaamse, federale, Europese, conflicterende)

- stageduur / stage versus werkplekleren / stagecontracten
- leerlingen zonder de juiste vooropleiding maken een keuze voor een bepaalde richting en hebben te weinig ervaring voor de stage (gebrek aan voorkennis)
- medische keuring verplicht door arbeidsgeneeskundige dienst (strenger dan voor wie werkt in de sector)/ stages voor niet-EU burgers / vergoeding van stagiairs
- bij buitenlandse stagiairs is het statuut van de stagiair niet altijd even duidelijk (bijvoorbeeld: soms toch vergoeding verplicht vanuit land van oorsprong)

3.2 Knelpunten op het vlak van beschikbare stages

- te weinig stagiairs (Horeca Vlaanderen)
- vele soorten stages: TSO, BSO, VDAB, Hogeschool, Leertijd, DBSO, etc. (EDUCAM)
- het organiseren van internationale stages via Belgische of in België gevestigde multinationals verloopt moeizaam.

3.3 Knelpunten van administratieve aard

- veelheid aan soorten stagecontracten / veel administratie voor mentorenkorting RSZ / risico-analyses
- vanuit de sector vragen we universele documenten
- qua duurtijd en praktische inplanning van de stages (kijkstages, blokstages, gespreide stages): enerzijds plant een school de stage in ifv lesinhouden ; anderzijds bekijkt een bedrijf de mogelijkheid ifv werkvolume, beschikbaarheid van begeleiders, ...
- verschillende documenten per hogeschool/opleiding
- voor stages bij overheidsinstellingen (bijvoorbeeld: FAVV) dienen andere stage-overeenkomsten (contracten) ondertekend te worden dan de door de hogeschool opgestelde stagecontracten. De stagecontracten van de hogeschool dienen echter ter verzekering/bescherming van de studenten. De stagecontracten van de overheidsinstellingen zijn niet volledig in overeenstemming en niet altijd conform de wetgeving (voorbeeld: afwezigheid van risicoanalyse). Vooral ook voor kortere stages van lagerejaars (beperkt kennisniveau) zijn er soms problemen
- we merken dat studenten die zelf contact opnemen met een bedrijf bijna altijd een negatief antwoord krijgen. Dit creëert een negatief gevoel én extra werk voor de hogeschool (tenzij we met een prefab-lijst zouden werken en geen rekening houden met de interesses/wensen van de student).
- de administratieve opvolging bij stages verschilt vaak en dit maakt het niet doorzichtig voor de bedrijven.

---

⁴ De opmerkingen werden opgenomen zoals de respondenten ze ingegeven hebben. Dubbels werden niet opgenomen.

3.4 Knelpunten van logistieke aard

- logistieke bedrijven zijn niet altijd bereikbaar met openbaar vervoer; sommige logistieke bedrijven werken ook in shiften
- de bereikbaarheid van de stageplaatsen (dikwijls op een industrieterrein) zijn voor een redelijk deel van de studenten toch wel een probleem

3.5 Knelpunten op het vlak van kosten

- bedrijven moeten investeren in de begeleiders (opleiding, loonkost, ...). De vraag kan gesteld worden of de bedrijven deze kosten op zich kunnen/willen nemen.
- vervoersonkosten

3.6 Knelpunten van onderwijskundige aard

- duidelijk informatie over wat er tijdens de stages aangeleerd moet worden en de link met het lesprogramma
- te weinig inhoudelijk overleg met de sector over organisatie van opleiding & stages
- eenvormigheid van procedure: wat wordt er verwacht van de stageplaats? Wat dient er aangeleerd te worden? Hoe dient dit geconstateerd te worden en op basis waarvan geëvalueerd?
- soms worden enkel meeloopstages toegelaten, waarbij de studenten zelf bepaalde beroepsgerichte taken niet mogen uitvoeren (voorbeeld: chemische analyses). Opvolging, feedback en begeleiding door bedrijven is niet telkens gericht op het pedagogische proces dat de school op het oog heeft. Vaak neiging om stagiairs als onmiddellijk inzetbare extra werkkraft te beschouwen (wat leidt tot ontgoocheling + een fout niveau van stages)
- omwille van allerlei redenen zijn de begeleiders uit de bedrijven ook vaak niet bereid extra vorming hierover te volgen: afstand, extra inspanning, ...
- 'Slecht functionerende' studenten (door niveau of gedrag) kunnen natuurlijk de relatie met een stagebedrijf vertroebelen (dit zorgt voor een grote spanning tussen PR en onderwijskundige noden). Indien projectmatig gewerkt wordt, haken bedrijven vaak af wanneer studenten niet kiezen voor hun project; het bedrijf ziet van een 'ander' project niet altijd het nut in.

3.7 Knelpunten op het vlak van kwaliteitszorg

- afspraken rond stagedoelstellingen / matching student & stageplaats
- hangt in grote mate af van de voorbereiding en de opvolging. Maar door het geringe aantal studenten dat stags loopt is er voldoende ruimte en aandacht voor de opvolging.
- formulering van verwachtingen, aan te leren competenties

3.8 Andere knelpunten

- al deze problemen zijn op relatief korte termijn oplosbaar als de wil bestaat bij de betrokken partijen om te werken aan een transparant, toegankelijk en kwaliteitsvol stagekader. in de horecasector zijn trajecten in werkplekleren voor werkstudenten perfect

organiseerbaar. Mits de juiste aanpak kan hier een nieuwe doelgroep studenten mee bereikt worden.

- geen mogelijk tot aanvangen bachelor secundair onderwijs kapper of schoonheidszorgen zonder de juiste vooropleiding en jaren ervaring in het werkveld
- inplanning en duurtijd van de stages = flexibele afstemming tussen school en bedrijf
- afspreken van een eenvormige manier van werken/procedure, afstemmen van de stagedocumenten per opleiding/hogeschool